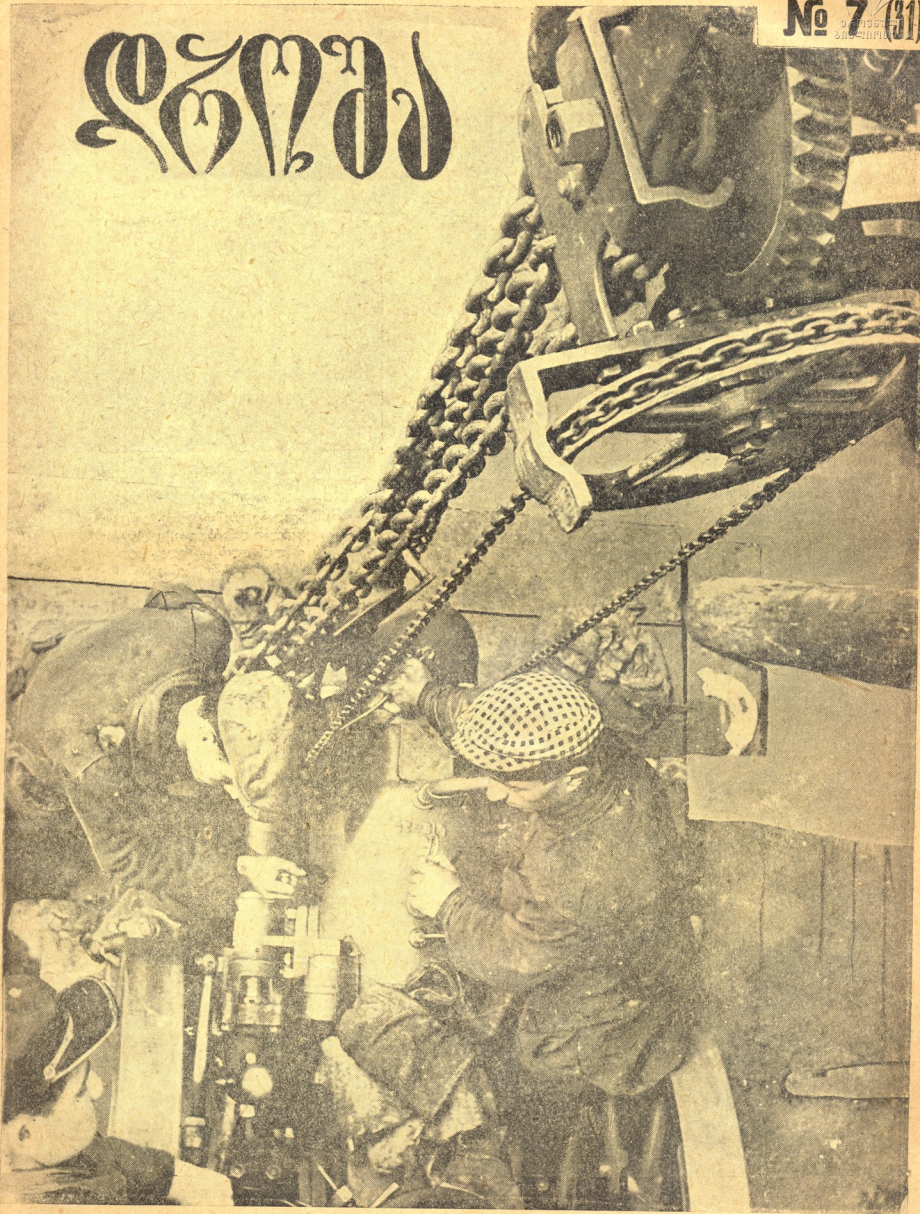


ღრღობა



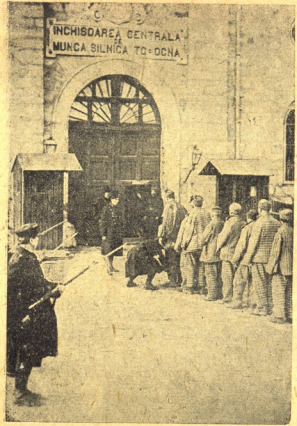
საბჭოთა აღმშენებლობა ინდუსტრიალიზაციის გზით

ფოტ. შ. ფურცხვანიძის

უცხოეთის ფოტო-ქრონიკა



კომუნისტურ პარტიის ბელადების დაპატიმრება ვაშინგტონში.



რუმინეთის საკანაზი

რუმინეთის საშინელ სატუსაღებს შორის ტრიგოინა ყველაზე უსაშინელსია. ვინც აქ შედის, ის ცოცხალი დაპარხულია, ევლასოდს ველურ იხილავს დღის სინათლეს. ტუსაღებს შარღის მაღაროებში ამუშავებენ, სადაც შრავილი მთვინი ზრმადება. მუშობის დროს აკრძალულია ლაპარაკი, საკმელ-სამეს-ლისთვის სახეფიფიფო დღეშა თვითფულ ტუსაღზე 6-8 ლვის იძლევა (დაახლოებით 10 კაპ.) რუმინეთის შავრობა გამოტედა, რომ აქ პოლიტკური ტუსაღები ჰყავს მოთავსებულ-ლი. სურათზე: სატუსაღოში შეტელისის მუშა-ილიან დაპარხებულ ტუსაღებს სჩრევენ.

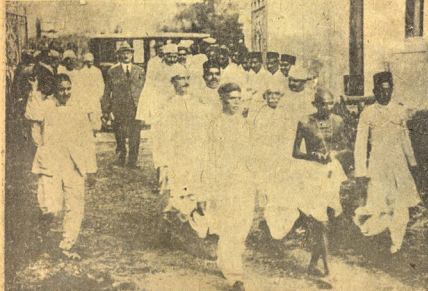


ბერლინის ბირჯაზე შიმშილთ მოყვდა უმუშევარი. მიუხედავად აქრალ-ლისა, მუშებმა გაართეს დემონ-ტრაკია და ო ფოლკციონიური სოღურ-ებით მიცვალბულის კებოა შეშათარეს მუშათა რაიონები, სადაც დემონ-სტრანტებს თავს ეხმოდენ პოლიციელები. სურათზე: საბარგო მატარებლთ პოლიციელები თავს ესხიან დემონსტრანტებს.

კულტურული მითოდები თავისუფლების მოუხარულ ამერიკაში



ნუიორკში მუშათა გაფიცვის დროს, კომპარტიის წევრს სტავა კა-ტვივის პოლიციამ იძენად დაუნდობლად სცემა, რომ იგი გარდა-იცვალა. ამის საპროტესტოდ მუშებმა დემონსტრაცია მოაწყვეს. სურათზე: ნუიორკის პოლიცია დემონსტრანტებს რიხისს მთარაბებით ჰყუნტავს.



ამ რამდენიმე კვირის წინად განდის მეთაურობით ინდოეთში დაიწყო დიდი სამოქალაქო მოძრაობა. ინდოეთის მოქალაქეებმა ზაოკის ვადაბაზე უარი განაცხადეს და ინგლისელების სავაჭრო საკოავლს ბოიკოტი გააოცებდეს. სურათზე: განდის მომბრებებს დაპატიმრება ინგლისის პოლიციის მიერ.

დროშა

წ-76.



145.

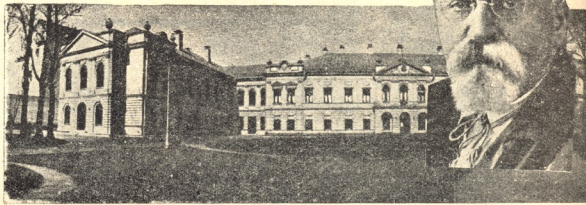
3. ი. ლინინი-ბავში—დაბადებიდან სამოცი წლის შესრულების კამო.



პროფ. სპირიდონ სიმონისძე
მ ი რ ს ლ ა მ ძ ე

სახ. უნივერსიტეტის სამსახურით ტერაპევტიკული კლინიკის კაიფერის პროფესორი, ტერაპევტიკული სნულეზაია ინსტიტუტის დირექტორი და ცენტრალური კლინიკური ინსტიტუტის კონსულტანტი; მოუღობივებელი, გულის სიდადებით გარდაიცვალა 30 მარტს, დღის 7 საათზე.

მის მიერ დაარსებული მარკს-ენგელსის
ინსტიტუტი მოსკოვში



მარკს-ენგელსის ინსტიტუტის დირექტორს, გამოჩენილ მარქსისტს აკად. რიზანოვს მოსკოვში, 10 მარტს, 1930 წ. ზეიმი დაუფუძავდა დაბადებიდან 60 წლის შესრულების ვაჟი. იგი და-მარსენგელსი მარკს-ენგელსის ინსტიტუტის. მას ეკუთვნის 9 ტომი მეცნიერული ნაშრომი, განსაკუთრებით მარკს-ენგელსის მოძღვრების გამოკვლევის და პროლეტარიატის მოძრაობის შესახებ.



სასოფლო-სამეურნეო არტელი

1.

გაგვიკლით ხარფებსა და ტყე-ტრესტის ქარხნებს. ცოტა ხანსინეი გუფუხიეთ და გავალი პატარა ხის ხილზე. მე და ჩემი მეგობარი (ოტა ხნიი აქ შეუერთები, ერთი თვიერ-სულად ამოვისწორებო და ცხოველმყოფეობით გაგებულ წინ გაშლილ ფართოსს.

საბუნების სანახაობაა: დაბლაში დაგვიტყუდა ალტრებისა და ტყელების ტყე, ძირს, მწვანე ხავერდითი გაფენილია ბოსტნეული მცენარეები. ტყის სიღრმეში შიშობდატულია საცხოვრებელი პატარა სახლები. ჭრები ვიწროა. ზოგან, ხილის ხეების სივანში ბილაკები მიილაკებენ. ჩვენც არ დაგვიანეთ, დავიძირით ადგილიდან და ვიწრო ჭრებით შევიძირით ალტრებისა და ბოსტნეულის ქვევანში.

აპოლის კრიალა ცისა და მზის ქვეშ ლიმილით მოსრის ვაგეო. ხეხილის ახლად აშლილი ყვირელები და ტრები თიხრ კოლგებით დანან და მტკიცის დაქებებიდან წაშლილ ნაივით, მღის მობლერეო რიგდებ მოძინად თიხრ იალქნიან სომადღიეთ იხიე-ვიან

ნოი ნაბიეთ მიყვიებით ჭრებს. ავა-ჩე ხალის ნაწილებში, მუშები ჯგუფ-ჯგუფად მუშაობენ. ასულთავერნ ნიადაგ და თესვებ ბოსტნეულ მცენარეებს. ზოგან ხილის ხეებს სხილავნ და ამშენიერებენ. ნაოთის ყავლები ერთმანეთს როგორცად მისდეს და გაღრნილ ხალხობის შობაქედობისა სტყებია. აქ არ იქნას მანქნების რიგბიული გრაკინვა, მხოლოდ მუშაობისას არავერნ მიმუშავე ადამიანთა ახლად ხმა.

ზოგან ჭრებში, ნების დღინიან გრეკობა. მჭირელი მარლა სუნია, მაგარა იგი მინაც აქ მხარისაივის მტარფასია. როგორცა ნიადაგის ერთ-ერთი გამოისაყურებელი მასა-ლა. ზენე გულთაღიერთ ვათაილორბით ყუვილიყენ აქ და ზურუნებას და შრომის ნაყოფის სიმშენებრით ატყენებულენ, ვაგ-ჩელები გვას.

ეს ალტრებისა და ტყელების ტყე ბოსტნეულ მცენარეულობით, მწვანე ხავერდოვან

მიწა, არის ცუხილი ორთაქალის ბალი, აზხანად ორთაქალის სასოფლო-სამეურნეო არტელი.

2.

ხის მოძველებულ კიბო, ნელი ნაბიეთ ავღვიერთ მერეო სათოლზე. განიერი აივიანი სანოიდ თოხის შესავლას აერთიანებს. კიბის პირდაპირ, მიწებიანი კარები, რომელზედაც გაჭრულია, თეთრი კარხონის დფე, წყაროწრთა:

ამ. ფ. შახარაძის სახელობის
ორთაქალის

სასოფლო-სამეურნეო არტელის გაგეობა ჩვენც პირდაპირ ამ კარებში შევდივართ. ოთახში ერთი მოანგარბემ და რამდენიმე მიწის მუშა გეგებენ. საღობის მცემის შემდეგ, არტელის ვანობის თავერდობისს ვითხელობით. ის, იზნადა, იქ არ აღმჩინდა.

დაუტყუდა, მაღა მოვა, —მობო მოანგარბე და თან რაღაც საქმის ქალადებს აოფელებებს. ჩვენც იქვე გრძელ ხის სკამზე ჩამოვჯექეთ.

განიერთ ოთახი დანჯარებიდან შემოქრილი კის შექით საგინობლად განთავბილილი კოხებში შეჯგუფული მუშები დაბალი ნაით სურბობენ. როგვამოშვებით მოანგარბეც აზხარანენს საანგარიზო „ჩოთის“ რგოლეს. კედლებზე გაჭრულია ბოლშევიც ბელადების ოთხივე პორტრეტი და ჩენი სამეზულაკები. მე და ჩემი მეგობარი მშვიდად იწი-ნებოდ და ვათელიერბით ოთახის. ლოდინში სკამიონე დრო ვადის.

- დაიგვიანა, აზღად ჯერ ვერ მოვა ჩენი გაგეობის თავერდობა.—ამბობს მოანგარი-ზე და სკამზე მშვიდად იხიება
- მუ რ ეგვანა!
- ჩანდებდაც შეშაქულა, მე ვავაცნობთ არტელის მფლობელებს.
- ჩსაკვირებელია, ჩენე გააკვირბო.—ამ-ბობენ მეშვებიც.
- სსურვებია, კარგია, რომ მუშებიც აქ ირფან. აზღამ მკათ უფრო მეტი დაუჯერე-

ბათ.—სიცილით ვამბობ მე და სკამით მოანგარბეს მაციდს მიწებხლები, რამდენიმე წუთის შემდეგ სამიანმა საუბარმა დაიპყრო ყველას ყურადღება და ასევე შენიშვნებმა-აფფერდა ჩემი პატარა ბლოკნოტი.

3.

ორთაქალა ცნობილი იყო და არის, თბილისის როგორც ბალ-ბოსტნეობით მივიდართ კუთხებ. ეს ნოიერი ნიადაგი, მტკიცის შოპი-შია და რწვეთი დაჯილდოვებულა, ცუთხე-ნოლა რამდენიმე მემშაულეს. ისინი დაქირა-ვებულ შრომით პატარონობდნენ მიწას, და მას-ზედ აპირებდნენ ბოსტნეულსა და ხილის ხეებს. ორთაქალის საღობზე, თვისი სიმდიობით, მათი სასამარეო წესი. მწვანე ხილისა და მწვანელოვობის სურნელება ტრიალობდა იმით კამიდაშიში. იყო ასევე ცოლია, მომეტებულად ზაფხულსა და შემოდგომაზე, ალიონიას, თბილისელი მემშაბილო ვაჭარბი, ამ მემშაბილო კრებობა, ვიწრობა და ტრე-ვიანი შიდაგეობები კარზე ორთაქალის მენა-მულეებს და ბალ-ბოსტნეულობის მფლობე-ოთხი, უტარუნდებოდა ოთბილის. შედგება, გაკვირებულბო ხშიო, ჭრებიდან ჭრებში-დაჭრულენ ეს მომეტებულ და მაციერო სო-ტყეათა კოჩინბელში, ასაღებდნენ ორთაქალის პროდუქტს. ეს ხალხი და თვით ბაღის მომუშაენი, ოროდღ გრგობის ამბარ ჩრებო-ბენ, მხოლოდ ბაღის მესაკუთრის სიმდიობა იყენიობდნენ.

ეს იყო წარსული. ვაგაბობის შემდეგ ეს ბაღები მემშაბო-რებს ჩამოართვეს და თბილისს ადამსკომმა ჩაჭარბა. ადამსკომი ბაღის ვენსაზღორეულ ნა-ქოთ იჯარით იძლეოდა. მოიკარაბრენენ „იარადი საბუნელოტრენი ბაღის მომუშაებელ-განასზღორეულ დროის განმეხობაში ბაღი მათ სკუთრებდა იყო. იმით უფლებდა ქმინდა. შოთისი ანრინდობობა და აზღობენ, დაქ-რავებულბო ხილამა გამოყვირებობი. ბოსტნეუ-ლობასა და ბოლშევიც როგორც კრე-ბო ვაჭარებს, სიგ სოფლებს მუშებს. რაც მათ-ვარია, ამ ფორმით აქ არაბობდა წყრული გაღვნიერი მუერებობა მოიკარაბრე თათის ბგეობით აზღობებდა მიწას და თათის სურვი-

ლსანობის სარგებლობად ბაღს. უკანასკნელ ხანებში, კოლმურნობათა მოძრაობასთან დაკავშირებით, ორთაქალის მეურნეობაშიც მოხდა ძირითადი გარდატეხა. გასული წლის წრემწერაში, თბილისის ადმინსკომის ხელმძღვანელობით, ორთაქალა დაფიქრდა მილიან სასოფლო-სამეურნეო არტელზე.

4.

არტელის ტერიტორია 120 ჰექტარი მიწით ვარსაზღვრება. აქედან 80 ჰექტარი სასურსათო მიწაა; დანარჩენი გამოუყენებელი მალლობენია. არტელს გენკატვლენაში შეიღის თეთი ორთაქალა და ტრანსის ქვედა შიპრი.

ბაღებთან ერთად ს.მურნეო იწვევს ბაღს დაწვევს საქონელიც განსაზღვრავდა. რა, შეეცაბა უკანასკნელს, იგი შეფასებულია და დროგამოშვებით თბილისის ადმინსკომი ისრულობს მის დაფარვას. ინდენტილატურ მეურნეობის დროს, ყოფილ მოიჯარადრეს ყველა მეწველი ძროხები, რამელთა ბაღში დაჩრტნა მს სხიო მოსვენებულია. ამიტომ განზახებულია, ამ ახლურ დროში, ბაღების მხლობლად გაშენებული იქნეს ქაჩხაგნის ფერმა.

მოწის ამუშავებენ პრიმიტიულად. სამეურნეო იარაღებიდან, აქ უმთავრესად გამოყენებამის ორბი და ბარბი. როცა ამის შესახებ იქ მფაგომ მუშებს ეკავთხებები:

— ჩაბრე თფარი ვერკ სამეურნეო იარაღებზე არ გადადებართ?— ისინი მეტყვნებიან:

— ასეთები აქ უფარესია. მავალიად ტრაპეზი ჩვენ ვერ ვიყენებთ, ვერკ კულტურებარბებს. ამითთვის ფართო, გამშლილი მინდვრებია საჭირო. ჩვენ საქმე გვაქვს ვიწრო საბოსტნე კვალბთან და ხილის ხეებთან, ამიტომ მძიმე სამეურნეო იარაღები ჩვენთვის ზემეტე ხდება.— პართლები არიან მუშობაში— მძიმე იარაღები მათ არ გამოადგებათ, მაგრამ არის ისეთი გაუმჯობესებული მსუბუქი იარაღებიც, რომელთა გამოყენება ბაღებში უშინლდება. მაგრამ მათ ცდენი ვერ იტყვნენ. ალბად, სწორედ ეს არის მიზეზი, რომ აქ დღიოდან სალაშობედ არის მუშობა, ისე როგორც

გალებში წარმო მეთურნობაში. ამ პრიმიტიულ იარაღებით, ვერკ ვერყვრელია, მწლილა სიმუშაო დროის შემეტირება და შრომის ნაყოფიერების გადიდება.

— იი, მე დაქორავებული ვარ,— ამბობს მონარაიზე.— მაგრამ ამ მდგომარეობის გამო, მუხედდავად რავ სათისა, ტლემი ათს-თერთმეტს საათს ვმეშობი.

— მერე, ეს ხომ გულს არ გიტტებს?
— არა, არტელი ვერ ახალავზრდა. ალბად დედაგაში წარმარებების მიხედვით, შეეცადლინი მოწის დამუშავების გაუმჯობესებულ ფორმაზე გადასვლას, რაც უფოლდ შეეცემკარებს საშუაო დროს.

5.

არტელს წევრებს ჰყავთ ორი აგრონომი, რომელთა მითითებითა და დანახარებით მუშაობენ ისინი. სხვა, კვალფიციური ტენტიური მომეშავები აქ არ არიან.

ჩუყვისათვის გამოყენებულა შეიდი მოტორის სარწყავი მანქანა და ორი ხის ჩარბი. ამ მხრივ ორთაქალა უზრუნველყოფილია. ზაფხულის ვერაკითარი ვევაზე მაღლეს ზინს ვერ მიყვენებს.

აქ უმთავრესად მოყვით ყოველგვარი მწვანელობობა და ხალი. მოსავლს აწედიან სოდლის მეტრებს, რომელიც თვის მხრივ აგმაყოფილებს მუშაკობასა და ზაყტპოს. მოსავალის ნაწილი გააქვთ სომხეთშიც.

ზაფხულობით, როცა ბაღის სათეთი მცენარეები ვაზრდილ შრომის მოითხოვს, არტელს შეეძლია დაქირავოს მუშა ხელი, საკმაო რიცხვით. ამ პერიოდში ჭალებთან და ბაეშების შრომაც გამოყენებამი.

რაც შეეხება წევრების დაქმყოფილებას, მდგომარეობს შემდეგში:— მათ წლის განმავლობაში ხელფასის სხვით ცლვევით ავანსი, როგორც ფულად ისე ნატურით. წლის ბოლოს კი მოლიანად უწყორდებათ ხელფასის ანგარიში. მათი უმრავლესობა დაზღვეულია და საცემო დახმარებას იღებულბენ საერთოდ დაზღვევის წესების ფარგლებში.

კულტურული მუშობაც არ არის მიუყენებლი. არტელის თითქმის ყოველი წევრი იწერს და კითხლობს სხვადასხვა კულტურული გაზეთებს, უფრო მკითხველი რიცხვი ეურნალებსა და წიგნებს.

არტელი იზრებს საეთრო კლბებს, სადაც სათავატრო მუშობასთან ერთად, ჩამოყალიბებული იქნება სხვადასხვაგვარი კულტურული და ვასარობო მრტები.

განათების მხრივ— დღემდე აქ ერთი ელნატორიც არ არის, ესლა კი ამ მხრივ სათანადო ზომებია მიღებული. სწარმოებს მუშობა. გაყენილია ელენების საპირაო ხაზები, როგორც ქუჩებში, ისე ბინებშიც. ამიტომ უახლოეს დროში აქაც უნდა ევლოფთ თბილისისებურ განათებას.

არტელს ყავს თავისი გამკეობა, რომელიც უმთავრესად ყოფილი მოყამბირები შედიან. თვით გამბეობის თავმჯდომარე ყოფილი მოყამბირეა.

6.

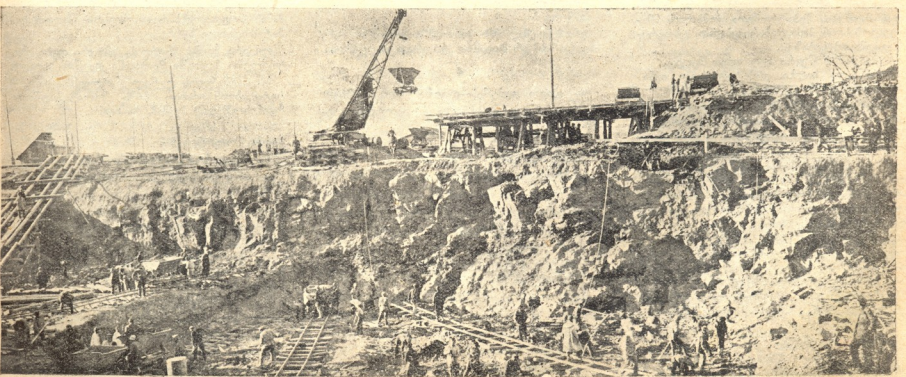
დღის ოთხი საათი იქნება, როცა არტელის გამბეობიდან გამოედივართ. განიკრ აიფინდართებ კიდევ სლისინად ვეყურებთ ორთაქალის მიდამოს და ასეთივე გჩინობით ჩამოვდივართ ქვევით. მიეცვებით ვიწრო ქუჩებს და ცნობის მოყვარობით ვთვალიერებთ ბაღის კვადრტებს. ბაღებში ისევ ის აჯუფტური მუშობაა. ყოველ ხეს, ყოველ ნაიეს კვალს ატყვია გამოცდილი ხელი. ვთვალიერებთ ყოველივს ორგვლივ და მე მიპყრობს ერთი ფიქრი:

დღეს აქ დაიწყო ახალი ცხოვრება, ცხოვრება არტელის. ჩვენს მოვიდვარ აქ, რომ ვისწავლით იგი და რომ მივიტაროთ მასში რამე.

ჩვენი მოვალეობაა— ყოველმხრივ ხელი შევეწყოთ და გავზარდოთ ჩვენი ცხოვრების ეს პირველი ყლორტები, რომ მისი დავაყავებით გადავიდეთ ოფარ დიდ სიმალღებზე, რომელსაც კომუნები იწყოდება.

გიორგი კახანიძე.

ს ა ბ კ ო თ ა ა ღ მ შ ე ნ ე ლ ო ბ ა



არინისის მშენებლობის მეორე ნაწილის მთავარი არ



1

— დედა! დედა!—დასტორად პატარა ოლეგო, როცა დედა დედა მზინზე ლენს ნაპირზე სიადგვლად გამოპროლოდ ტყვიით დეპარტო...

საშროლო ტანჯა, სისხლიდან კლა, სიკვდილთან ბრძოლა...
— შენო, ოლეგო, რა გაიხრდები... შერისძიება... შე...ლე...—მოდის... წილელ-ლულა მან, გულში ნახილტუ ნაქმი, უფლად ეკრება, მაგრამ სურვილი ტურნეზე შეადგა; თვალში გადატრიალ, გააყრუოდა, სულა დღა...

საშროლო ცილა...
ტურნეანის მოხეტიალე ქარი სუსხით სცე-ცე აწეროლად ოკუნეს მხრივ.

ციმბირის შპრალი ყირა ჯერ მანკ ლხე-ზოდა ნადავრე ნახსოვლის მოახლოვებით.

ოლეგო ხელდავ დედის მეტივით გადმო-ნადირთ სისხლი თოვლს წითელ ზოლად ვით ბეზმენტობდა...

ის იდგა პატარ, ხელდავდა; დედა ვერ ამჩ რევა და, თვალის ქუთუთებზე ცრემლები მივიდა გადმოკვდა.

— დედა! დედა! რად?! ხმა გამე!—მოს-თქვდა გულამიჯვარი და ცხელიდა, მაგ-რამ ირველდ სიძულე...

და მოხლოდ ხანდახან შეზრცილი ხეობი დასაყრდ თოვლის ქულებით თუ დედასობდენ ოლეგს, ცივი პასუხით...

— ამ დროს ეს შორი-ახლო, ხეებს ამოვირე-ბული ენდარბოდა ოფიცერი ილიმეზოდა, პა-პირისს წვიით.

მისთან მყოფი არი ხელკეცილი ცირომანის ეცილობდენ პირის ბოთლს...

— მოდი ნაძე და იმ ლეგენს მივაყოლ-ბო, თქვენო ავიტარებულბა—გამოქობა ერთი მთავარი ოფიცერს და თოფი მომიტრე-ვა ოლეგზე.

— ციო, არ უნდა... შეიტყებ, ეგეც რომ მოკლა, მირა ვილა იმომბინს?! დიი გაიხარ-ლოს და მამის მაცივარ ჩინარს მალაორო, თხენდა...—მიფერ ოფიცერი...

2

— როდის მოხდა??
— 1912 წ. 4 (17) აპრილს.
— სადა?
— ზღაბიბოში. ლენს ნაპირზე, ოქროს მა-დნობის მიდამოებში.

— ამ დროს თიღი სისხლის ღირა ეიო...
ამაშნ საშინლო გაბრეიებას გაჩიდილდ მერეში იქავ; ბევი მუშაობა, ბევი ხელ-ფასი, და...

მოვიტრებდ თვალა აღვისო...
რამდენიმე ამბეჭეული ეკვი წვიდა მთემ-ზიდან მაცივრის მიტარებითა კომპანის მშა-რელებელთან მოსაპარაკებლად, ცხოვრე-ბის გაუმოკომბანაში.

— ამ კომპანის წევრი ეყო თვით მეგობ...
ამირჩეული ხალხი დაბატონებულ იქნა მეშვთა ლეგე ავლდა...

— ამ მყოფებში მხარეში ათავსულ ვერსზე მოვიტარ ქოლას რეკლამისტ რამდენოლი იქნა ჯერა ჯალთ რატეპის ტურნეშერის მეთაურობით.

და რა მუშობი შეიკრიბდ, გაუფადე გზას. რამდენო ტყეში გადიოდა, კომპანის ანგა-რანისთვის. მეთოხივით დაბატონებულ თიღავაჭებას აწინავესფლება და პირიბე-ბის გაუმოკომბანაში, გამოს:

— ეცხელი! დაშნითი თავი!!!
გარბოლა ასეულმა თოფმა. ასტუდა საწირ-ოა ხეპოლა, ვიკიოლი, კრისა... ტყეების გამ-წარებელი ფეხტარბეით გამოა...

მოიხრდავთ იმის, რომ მშვედად მიიღოდ-ნენ მუშებმა მანკ სახაფრებლად ჯერა...
ცხელი...

მეშვთა სვლა შედგა...
არ ელოდდ ასეთ მუხანათურ ამბავს, რად-გან ზოგიერთ მთავანს ჯერ კიდევ სჯდობა, რომ მშვედ სასიკვდილოდ არ ამოვიტრებო, მიი-მუხებდავად იმისა, რომ უფრო შეზრდებულ

მუშები, რეგოლიციის ცეცხლით ანთებულ სიტყვების სიბრძნე...

— მხოლოდ ბრძოლა, თუ გინდა თავიშუ-კლებს!
250 მოკლეული, 270 დაქარილი...—ამ ამ დღის სურათია...

და უიაროლო მუშები ცეცხლში...
შეიკრა ეჭვირება, გამოვიცვდენ შინ დარ-ჩნითი ცოცხლად, ბავშვები და რა გორჩა-ლა ოფიცერი მან, რომლის ქმარი წასულ მუშე-შვი იქნა, მოკლი ბილითი გაიქცა იქში, სიადნად სრლოა მოხეს...

მის თმ მიკვავდა ხელდაქვილი, ერთად ერთი შეილა—ოლეგი.

ას ხელ ესროლდა...
ოლეგი დედა მოკლეულ დღდსამან. ბიკარტერ სცავდა აფურა, მაგრამ ამის ლინე არ შესწევ-და.

— მაიკო, ჯალათობა, ჯერ გაიხარო!!!
—გაბრძო ეს სიტყვები ესრლოა პატარა მუშე-ტი რომ მოუქნია მოპარხარე ოფიცერს.

3

მუშები 250 კობოს რომ მისდევდენ და მათ შორის დაქარი-ბული ქალები, დაბოლობილი შვიობი, ამათი ოლეგიც ეყო არ კებენ უნა.

მისი პატარა პოლი სწუხდა, მაგრამ რთო-ბოდა რაღაც გამოურკვეველ შერისძიების ციხეხდა.

ზოგს დედა მანკი დარჩა, ზოგს დაქარილი მამა, ძმა, თა, მაგრამ ეს კი სრულიად მარტო, —ტანტარო, ანკვიან ყავდა მოკლეულს...

— საყაროლო დედა, მამა... მე გადარბით თირჩის მოლოცება—გამოს მისი მხა მშობე-ბული სამარხისა—რა ხალხმა უყუე დასლა იქ-სა სასალოლოდ.

რამდენიმე დღის შემდეგ ბევირ ეცხეს ის მისხობილი, რომ პერი მინარ ეციოთ, მაგ-რამ ათარხდა სწიდა, სადღაც დამთარა...

— წყალა, ჩიყუნა ღიითა; ლემა მდვი რე-პოვი ერთი კონკულს, რომ თავი შევიკო, რთი ლოსა პერი ემოხუნო და როცა აღე-ზრდები, მამუჩნა...

თარხივდა რთი პატარა ბიჭი, რამდენი-დასიოდა ტარდრას, ჩაიკას და რა ოფი ქალაქისთვის მივიღელ გზას დადგა, გაქრა...

ეს ეყო ობოლი ოლეგი, რამდენიდა გული ადარ დაუფდა ლენს სანაპირზე.

დიდხანს იარა...
შეიბოლა...
სიტატულე...
სიციე...
გაქვირებდა...

ცხელიდა მკოლებს ირამად დაგლიჯეს, ხეზე ერთლა რომ არ მოქსწირა რა გზად დაუღამდა...

4

— ახლო დეგმა?!—იყვირა ქილადა ბიჭმა და სისარულით აფერიადა ვიღადღების და-ტარ...

— რა მოხდა?!
— რა ამბავია?!
განისმ აქეთ-იქადა.

— რა და, ამ წიკითხეთ... ჩამოავდეს!!!
— ენა?!

ხალხი შეჩოქოლდა.
ეცრა დღე...
სადფერი გაქმლებდა ხალხით.

მატარებლის აბოლოდინო...
აქვე არიან აბოლო-ბული სოფლებიდან ჩა-მოსული პოლიტურული გადმოსახლებულნი; პაზარზე ზოგს რა უფლია, ზოგს რა...

მათი სახე წაიღებდა...
— დანერა ტახტი?
— ბოლო მოვლა ჯალათ მეფეს?!

— მშუ ისე იყენ ჩვენს შავრე?!
— რა მათი თქვა.

— დილა უკმაღ არ ჩაუღოლა ლენს ამბავს—ჩაერთა რცინს გზის მუხა, რომელიც მამარ-ღენაზე მუშაობდა, იქ მიღებულ შპროლობის ცხელე კოქილბო...

— რა?!—დაღერიალა ენდარბმა, რა ბაქ-სინზე გამოვიდა და მოლიბრე ბიჭმა თოქუჭის ცხეობანდ დეგმის მიტარის უთარა:

— მთავრობეც გადვიცალა!
— მაშინვეაა გეგობა... აქვი დაგებრტი! როგორ დედა?!—ღლიაობდა ენდარბი მტ-სხილად დედაც კარკოქო.

ეს იყო 1917 წ. თებერვლის მიწურულს...

5

თქმცა ადგილობრივი ხელისუფლება შე-წავდა ამ ამბავს, მაგრამ მუშებს რა გამოე-პარებოდათ! პოლიტადმოსახლობული მებრ-არის ლობინი ჰქნადან? ტუნაღზე ადრე ეც გაივებ?!
და ავი დამლობრივ ციხეზე გადმოკრბდენ წყოითი დროს...

მასკოლიბო ხსნიდა იკობოლს...
საიღობო სტამბად დაღმბა მოფინა ციმა-ბის მიტარებულ ციხეხებდაც კი...

მხოლოდ ენდარბი კრუსუქს ეერ დაეჯერა ეს ამბავი:
— როგორ? მეფე და ძირ?!
ამის როგორ იოქრებდა? განა ტუთულად შესწავლა ამდენი ერთობლება?

რატოა წყაია რატხობის ტურნეშერის ამ ხეობა წლის სიღრმე, ლენაზე?
განა რთი ბიჭუნად კნაღამ ზედ არ დაღა-კვდებ?!
— იქნება ეს ბიჭიკას ის?!—ფიქრობს.

— დაახლო—სისის ბიჭის დაცინა.
— რა!—იჭრა რეგოლეგრი, იყვირა ბიჭ-სწიდავად დასწავდა ლინადღებ შვა დეკარ-ლი იაიარის ხსნილიდა, და...

კიბოჩი დაბანჯავდა, თავებო დიფეა, და-ცია, სისხლმა შედრენივით იხიქათ თავ-დან...
— თავისუფლება!!!
წამობება ბიჭმა, ცალი ღმეი რომ შეიკა-მარტოს და მისივე რეგოლეგრი ხელში შე-ჩრა.

ამსახოში მატარებელიც შეუბოტილიდა სადგურში...
ორთქმბავალზე ფრიალებდა აღმოღებული დროს...

აგარანებდნ ისმობა რეგოლეციონერი სიღრა...
— დე! შოროსიბო!!! განა შეგარგნ დედ-მამის სიცილი?! რეგოლეციონის ძლით და-პატიობებულნი ხარ!

უყვირა ბიჭმა კროჩოს, ამოცრა თეხი, რე-გოლეგრი ზურგში მიხებინა და წინ გაიკოლ.

— გახებრგის ლენელ ოლეგს!—და ამ სიკაცებთან რთოთ ბიჭს ხელი დაეწყოდა ზურგს ხელებს მუხისა რა იქნა.

— თა, ძმა აბოლომა! აიხებრე ბიჭს, რა იერხი მთავრდა მამის ამბანა.

— მავას ჩენ გავესწარებდით, ოლეგი.
— არა, ენ რეის, ძმა, ესეც ეყო მამან ლე-ნაზე?
— აბადა?
— სად დადარე, ოლეგი, რომ ათარხად გა-მონქნე!

— რეგოლეციონის ეახდნები!—მიფერ ამე-ყად, ლინეც შემოვიკო.

გაიღებდა...
ოლეგზე ერთხინს ამბობდენ, რიკეტკნი პიანერობა...

შერი სიმპოქალაქო ომში პატარა პარტიზნს ეახდნენ...
ეჭოა ეს ხმა დედის, რომ ლენელი ოლეგი, ომსკნი, ლენარბა...

თბილისის სატირის თეატრი



დღე ხანი არ არის, რაც მისცოვში გაიმართა მოსვენება-კამათი: „არის თუ არა ჩვენთვის საჭირო სატირა?“

გამოიღენ ისეთი ამხანაგები, რომლებიც შეეცადენ დაემატიკებიათ, რომ საპუთა სინამდვილეში სატირა ზედმეტია.

შეკარ თეატრტიკოსი და საზოგადოებრივ კონტროლის ხანში სატირის თეატრების ასპარეზი ფართოდება. მათ შესაძლებლობა ეძლევათ აიხიან მასი თეატრალური იარაღი, გამოხედავონ თეატრალური კლასიკური ბრძოლის საკითხებს.

გეტყვის ვერ ადელით იმ გაგებობას, რომ სატირამ ჩვენში შიგა და შიგ არასრულყოფილ ხასიათს და მიმართულებას მიიღო (მოსკოვი, თბილისი—საზღვრული ესტრადი). ხშირად სატირის სახით თეატრალური „მოაქმენი“ ახსრებდენ სრულად უსარგებლო პიესებს და „ნიმუხილებს“ მიწოდებენ მსურველებს.

დამახსოვრებით მოიხვევა ფართო მუშათა მასში. ამჟამად სატირის თეატრი ახერხებს თვეში 20-22 საექტაკლის ჩატარებას, განსაკუთრებით, მუშათა კლუბებში და მას უფლება აქვს იამაყოს ამით.

მიღწერაზე სეზონის დაწყებამდე, როდესაც თეატრის სახე ჩამოყალიბდა და მას აღმოუჩნდა მეტრი მატერიალური ბაზა, სატირის თეატრმა ჩაატარა შეიღი პროგრამა: პროგრამები ნაწილები იყო თითქმის თბილისის ყველა მუშათა კლუბებში და წითელ ფთხებში იტარდა, სადაც ეს შესაძლო იყო ტრენიერე პირების მიხედვით. თეატრმა სამი თვის განმავლობაში ჩაატარა საგასტროლო მოგზაურობა დასავლეთ და აღმოსავლურ საქართველოში.

ორგანიზაციული ხანა დამთავრდა: ახალგაზრდობისაგან შემდგომბა დანა მიიღო სავსა სეუნიური გამოკიდება. თეატრმა, გაგრეუ რაიმე ორგანიზაციულ დახმარებას, თავის მუშაობის შექმნა კლუბებში ქართულ მსურველებითა აღდიტრია. ჩინავალიბად რეპერტუარის დროი, შექმნილ იქნა საბათოლეს ესტრადი, რომელიც თითქმის სრულად არ არსებობდა საქართველოში. სატირის თეატრის საესტრადო ფორმები უკ-

ახრებულელ პიესებს და ნიმუხილებში დასავლეთი და უარყოფითი მხარეებიც, ერთის მხრივ—პიესების განტეირივად ზედმეტ „ლიტერატურულ“ ბარგისაგან, დიდივინ მოკლე, მოქნილი და დინამური. მასაიხის საშუალება ეძლევა ფართად გამოიყენოს ტენსიური ნახებიც, ასპორციენტარის თეატრალიბა, რამდენადც მასალა მუშავდება სეინზე. მაგრამ, ამავე დროს, პიესების ხერხემალი მანერული ვერ არის, სეუნიერი ეფექტარისაგან ერთ და იმავე პიესაში ხშირად დგას რამოდენენვე საკითხა—პრატეკტიონიზმი, დაწინაურება, უღლებების პორტად გამოყენება და სხვა. საკითხები იმებია, მაგრამ ვერ პოულებენ განვითარებას საექტაკლის მიმდინარეობაშიც, ასეთი თემა, როგორც „ქარბკომი“, ნავალისად, დამამბებულა პარალელური ეთიკუდებით და პიესის დასაწყისის კანტეში იკავრება უანს სტენდ აქტებიც, ოგორც მდინარე უღანშიც და გადადის საოლიდისი („ორტეა“ მუშათა კლუბში), რომელიც დღე უსავაით ზურვას პიესის ძირითად თემს.

პრობლემარისა მიმოხილვაში „კიდევ თბილისი“ მისი (არბობა) და შველის (ღვინევი) დაპირისპირება და პირველის სასება, როგორც მოწინავე ელემენტის, როდესაც



ისინი ხდებიან მეწინაურ ფენების და ზოგჯერ პირდაპირ ჩენი მოსიხლე მტრის რეპოზიად. ასეთი სატირა, რასაკვირველია, ჩვეუარ გვეჩიბია. მაგრამ ეს გარემოება ვერ შეაყვევს იმ მტკიცე საფუძველს, რომელიც უფეს ნამდვილ საპუთა სატირის თეატრებს. მათი მიზანია—გომამდლანონ ის ნაკლი და დაბრკოლებები, რომლებიც აუცილებელი იმ დიად მწერებლობის, ყოფის გარდაქმნის და კულტურულ რევოლუციის პროცესებში, რომლებიც ტარდება საპუთა ცენზონში. მათი მიზანია ამავე დროს მშრომელთა პიკეტის ისეთი ორგანიზაცია, რომ ეს ზელს უწყობდეს სოციალგარ ნაყლის და დაბრკოლებების დაძლევის.

უკვე რამოდენიმე წელიწადია, რაც თბილისში დაიბნა ქართული სატირის თეატრი. უკვე კიდევ დაუარწინებელი მოკლებული ფრანსურ ბაზის, საპიკალირად მიწინაღობა დარბაზს, ახალგაზრდა მასხარობითა კლუბი და, ბუნერაშეილის ხელმძღვანელობით მუდღა საქართველოში ახალი თანრის თეატრის შექმნას. თუ იმ პირობებში თეატრმა გაიტანა ადგილი, თუ იხსნება კოლექტივის ცენტრი, ახალგაზრდულად შეიძინებულ მუშაობით. სტრას, ენარის სიტყვებით და უმთავრესად იმ უყრადღებით, რომელიც მან

ვე მრავალფეროვანია, იდეოლოგიურად გამართული და გამართლებული, ემოციონალურად მიღწერილი და, რაც განსაკუთრებით აღსანიშნავია—ის, რომ თეატრის ძიება მიმართულია ესტრადის გროუნული ფორმის გამოსახლებავად, ამ სეგმონში თეატრის გერ კიდევ დიდი მუშაობა მოილის. ამოყანები მეტად რთულია, მაგრამ ის ფაქტი, რომ ქართულ ესტრადის შექმნის მიზნით თეატრი სცდობილს საზღვრულ სანერეს მიმართოს, ხალხური მოტეები და მუსიკალური ინსტრუმენტები გამოიყენოს—უკვე მნიშვნელოვანია და მისასალსებელი.

მიმდინარე სეზონში, როდესაც თეატრმა მიიღო სასტრადო ტურნი მუშათა და სოხუადეის საევიკულერ დარბაზში, ჩატარებულა ოთხი პროგრამა—„თბილისი 24 სათში“, „დღინაურებულა“ და ერთ აქტიანი პიესე: „აქა ამავეი კულ ქარბკომზე“, კიდევ თბილისში.

რეპერტუარის კრიზისი და შესაძლოა, თვით თეატრის ენარი, მიმართული თითქმის დღემდე დიდ ამოყანებისაგან, აიძულებს, როგორც სწამს, თეატრს თეიონერ შექმნას სცენიური მასალა. აქედან გამომდინარეობს და-

საპუთა სკოლაში აღზრდილი შვილი მოკლებულია ნებისყოფის, ვულუბრფცილობის განსაზიგება და ზოგჯერ თითქმის გადადგერების გზას აღვას. ამ მხრივ უფრო გეომიოურ-ლტელური მორე პროგრამა (დღინაურებულა) და ერთ აქტიანი პიესეები.

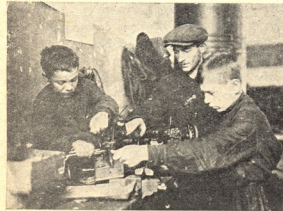
მიხებდავად ამ ნაკლის, იდიით მნიშვნელოვანი და დადებითი მოვლენაა, რომ თეატრი ყვალდაკვალ მიხდებს თინადახოლოლბას. ეს ფაქტი, დაკავშირებული დღემების ოსტატური რეინორტულ დემუცევაბსთან, ამსარტოლებს მიონდომებულ თამაშთან, ქენის იმ კონტრასტ სეინებს და დარბაზის შორის, ომელდაც მუდმივ გრანბო სატირის თეატრში და რომელიც დღეს ხშირად დაპირებულა იდე თეატრებში. როგორც უკვე აღწერილნი თეატრის საექტაკლის მიდის მუშათა კლუბებში (თბილისი 24 სათში“ ჩატარდა 50-კვადრული და სეზონში თეატრში გაიარა 50,000 მსურველები) და ეს გარემოება ამავეც და ასარტოდებს სატირის თეატრის ნიადაგს. სატირის თეატრმა უკვე მოიპოვა საპუთარი ელბა—მუშათა აღდგერობა, რომელიც ნებაყოფლობით ავსებს თეატრის დარბაზს. ეს თავდება თეატრის მომავალ წრდის და გამარჯვებებს.

გ. პარელი.



დემნა შენგელაიას ახალი წიგნი „ცხრა თვალნი“ წარმოადგენს ქართულ თანამგზავრულ ლიტერატურის ერთ-ერთ დამახასიათებელ მოვლენას, რომელიც ნათლად ამტკიცებს მემარცხენე თანამგზავრობის საზოგადოებრივი როლის ზრდას.

მიუხედავად ამისა აქი უნდა აღვნიშნოთ, რომ შენგელაიას უკანასკნელი წიგნი თვალწინ გვიშლის იმ პერ-



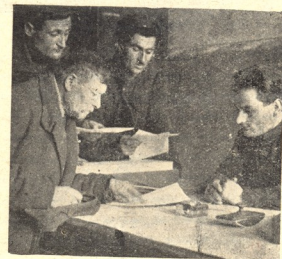
ს.მერვალი ფაბრიკა № 2-ის მუშებმა აიყვანეს ორი ფაბრიკის ბავში, რომელთაც ხელმას ასწავლიან.

მანეტულ მერყეობას, რომელიც ახასიათებს ზოგიერთ თანამგზავრს და ამ შემთხვევაში თვით ავტორს. ერთის მხრივ პრეტენზიები მემარცხენე მწერლის სახელზე, მეორეს მხრივ ქაოსის ფილოსოფია ანდრეი ბელის და მისი უპოვნების (ბ. პილიაიკი, ე. ზამიატინი და სხვა.) მხატვრულ არსენალიდან წამოღებული—აი, ორი პოლიუსი, რომელთა შორის რყევა ხელს უშლის შენგელაიას, როგორც მწერლის საბოლოო ჩამოყალიბებას. იგი თავის მხატვრული პროდუქციის თემატიურ-ფორმალური რაობით, სიტუაციის კონსტრუქციის ხერხებით და ესტეტიური თვალსაზრისით უფრო ახლა ახალ ეპოქასთან, მაგრამ მიუხედავად ამისა ისტორიზმის მკვახრტილ ხშირად ამაყებს, აუფერულებს და სოციალურ ღირებულებას უკარგავს მის ნაწარმოებს.

დემნა შენგელაიას მთავარი თემა ეს არის სამოქალაქო ომი, სამხედრო კომუნიზმი, („თებერვალი“, „ვიქტორია“, „პორტი“, „პატარა ქალი“, „თემბორია“, „კაც“ და სხვა) სოფელი თვის მისტიკით, არქაიზმით და ჭეშრთავადული ტრადიციებით („დაბა“, „მორად“, „პოროველი“ და სხვა) იგი ეხება აგრეთვე სექსუალურ საკითხებს და სანტიმენტალურ ცრემლების ფრქვევით ატირებს პროფინციულ მკვანას.

როგორც ვთქვით დემნა შენგელაიას ჯერ კიდევ აწვალებს მისტიციზმის ფილოსოფია, კომპარის თეორია და საშინელებების სფეროში აქცეის ყუდავ ჩვეულებრივ მოვლენას. რას სწავლავთ თბილისში ეს მწერალი? იგი პირველ რიგში იკვლევს თბილისის გენეალოგიას, მას აინტერესებს ხაცხოვრებული წარსული და ამიტომ გულმოდგინეთ ეძებს გარდასულ თაობის გაოდაცვლილ ამბებს. თბილისის გეოგრაფიული ადგილი მას აკონებს წმინდა შუშანიის ძუძუს თავს; მემარცხენობის პრეტენდენტი შენგელაია მთელ ლირიკულ მონოლოგებს აწენებს ხაცხოვრებული, წმინდა კელეტრების, სირაჩხანის და რუმების და ხატის წინ დამხოზილ ფეხშიშველ მიხუტ დედაკაცების შესახებ. თბილისი მისთვის სიმბოლოა ყოველგვარი სიძველის და მისი თვლები აქ ხედავს მხოლოდ სიონის ზარებს. ფიროსმანის მუშანებებს, ძველ პაოონებს, აბანოში მიმავალ გავაგანიერ ქალებს, ქლექიან პრისტიტუტებს, ალექსანდრე პუშკინის ძეგლს და ვილას სანაპირო გუბერნიებიდან გადმოხვეტილ პატანებს. ის ახსენება მწერლის თემტიური დაბნეულობით.

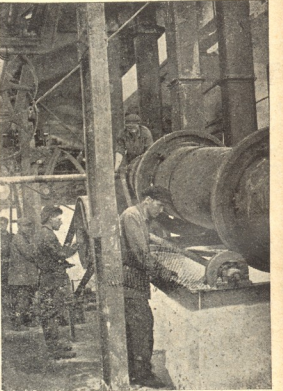
შენგელაიას მთავარი თემა ეს არის სამოქალაქო ომი, სამხედრო კომუნიზმი, „თებერვალი“, „ვიქტორია“, „პორტი“, „პატარა ქალი“, „თემბორია“, „კაც“ და სხვა



საქ. მუშალები ინის საჩივართა ბიუროში შემოხუტულია კონსულტაცია მშრომელთათვის. უფროსი: მომჩივანთა საუბარი სენაგლბინის ინსტრუქტორთან.

„რა არ ვახსოვს შენ თბილისო, რას მომსწრე არ ხარ?“ ეკითხება მწერალი ამ მის მიერ შავი თეგებით დახატულ ქალკს და აქ იგივე ბართათვილის ეწინ იცის მტკვარო—ს ფილოსოფიაა გადმოშლილი. თბილისი შენგელაიას გადმოკვებით უცნაური ად-

გლია: აქ ყოველ დამეს ვორონცი და პუშკინი დაიარებთან აბანოსკვე, მსჯელობენ ინგლისური სნობიზმით და მისტირიან ქართველ წარმტაც კნენებს. ამ მხრივ შენგელაია არაფერს არ ამბობს ახალს. რეალური მოვლენის გარდატეხა კომპარულ ასპექტში—ეს არის ერთ-ერთი დამახასიათებელი მხატვრული ხერხი დემნა შენგელაიასი. სამავიეროთ, გაკლებით პროგრე-



ქუთაისი—ბარბის ქარხნის ლუხ-დამგრელები თვალურს ადგენენ ბარბის საფენელ ბარბანის მუშობას.

სიულ ელვერს ატარებს მისი ფაქტობი, რომელიც თემტიურად ეხებთან სამოქალაქო ომს. აქაც ავტორი სცდილობს წინა პლანზე წამოსწიოს შემზარავი მომენტები, სამოქალაქო ომის ზოგიერთი ნაკლებოვანებების გაბერვას, რომელიც რუსულ ინტელიგენციის „სპეცობად“ გადაიქცა, დემნა შენგელაია ხშირად მიმართავს.

„თებერვალი“ მიზნად ისახავს გადმოკვეცს ერთი მომენტი გვარდელითა ცხოვრებთან. ეს პატარი მოთბობა ამავე დროს იდეურად ჯანსაღ საფუძვლებზეა აგებული. მწერალს უყვია რამდენიმე მტრითი ექვევებინა ჯარისკაცთა წამებული ცხოვრება, პარალელურად აქ ასახულია ოფიცერთა გათოწილი მოქმედება. მოთბობის ცენტრალურ ფიგურას წარმოადგენს პატარა გოთანა, ბოლშევიკის ქალიშვილი, რომელიც ამ ქარიშხლიან

დღეებში შემოხვევით მოჰხვდა გვარ-
დიელთა შორის, მეორე მოთხოვნა
„პორტი“ უფრო ნეიტრალურ ხასიათს
ატარებს. მოქმედების ქირანოლოგიურ
რი ადგილი ეს არის დრო, როდესაც
პერეკოპთან სასტიკად განადგურდნენ
თეთრგვარდიელები და ბოლშევიკებმა
გამანადგურებელი იერიშით დაამარ-
ცხეს მათი ძალები, ნეფთსადგურში სა-
კაცით მოიტანეს დაპყრობილი ოფიცერი,
რომელიც პერეკოპთან იბრძოდა თეთ-
რების ბანაკში:

— გზა მოგვეცი, გზა!—გასძახეს
მეზღავთრებმა და მჯიღებითა და იდა-
ყეებით აწრიალებული ბროზ მუთა გა-
აბეს, გზა გაეაფხეს, და ოთხმა კაცმა სა-
კაცით ვიღაცა მძიმედ დაპყრობილი ოფი-
ცერი ჩამოიტანა. საკაცს პატარა, მო-
კლეკაბიანი ცხრა წლის შავგვრემანი
გოგონა ძუნძულით მოსდევდა, ცალი
წინდა ფეხზე ჩამოსჩაჩოდა და ოფიც-
რის კოზირიან ქუდს გულში მაგრა
იხუტებდა. არ სტერიდა, ზმულოდა
უტრემლოდ.

მეზღავთრებმა საკაცი მიწაზე დას-
დეს... (გვ. 31).

შენგელაიას მრავალ მოთხოვ-
ბებში ქართული ახალგაზრდა
ოფიცრები იღუპებოდა შორეულ ქვეყ-
ნებში. შეიძლება ითქვას, რომ ეს არის
დემნა შენგელაიას თემატიური შტამი,
ამ ხერხს იგი იყენებს მოთხოვნაში
„კომბირი“ („გზა“, იგივე „გურამ ბა-
რამანდია“) ასეთივე სიუჟეტით იყო
ავტენტული ნაწყვეტი მოთხოვნიდან
„რუსეთში“, რომელიც ამ კრებულში
არ არის შეტანილი და სხვა.

დემნა შენგელაიას ზოგიერთ მოთ-
ხოვებში ტიპიური ადამიანების მთე-
ლი სტრიადა მოცემული. აგრედვი შენ-
გელაიას ხშირად იმეორებს თავის
თავს; მაგ; „პორტში“ იგივე პატარა
გოგონა, რომელიც გამოყვანილი იყო
„თებრეალში“. ოთარ ანთოლიძის და
თამაროს სიყვარულს ამბავი სხვა და
სხვა ვარიანტებით დაუწერია მის.

ამ წიგნში მოთავსებულ მოთხოვნი-
ებიდან უფრო გამოირჩევა „ციმბირი“. აქ
ავტორი სკიდალობს მოგვეცეს ყო-
ფითი მომენტები სამოქალაქო ომის
დროებიდან.

მესამე რიგის მოთხოვნიებები („ლაფ-
შა“, „პორტულ“, „პორტოვლ“ და სხვა)
სრულებით არაფერს არ ამბობენ დემ-
ნა შენგელაიას თანამგზავრობაზე; აქ
მოხსანს მისი როგოც იდეური, აგრ-
ედვი ფორმალური სიხალოვე კონ-
სტანტინე გამსახურდიას „ტახუსთან“.

დემნა შენგელაიას შემოქმედების
სრული სახის გამომქვანებისათვის ამ
წიგნში მოცემული მასალები იძლევი-
ან საკმაო საბუთებს, რომელთა სიკა-
ლური ანალიზის შედეგად შეიძლება
განსაზღვრულ იქნეს დემნა შენგელა-
იას ადგილი ქართულ მწერლობაში. ამ
მხრივ, როგორც ჩვენ ზემოდ დავნი-
ხეთ, დემნა შენგელაიას ფულტურიზმის
მიმართულებასთან იმდენი აქვს საერ-
თო, რამდენიც თითველ ქართველ
მწერალს; დემნა, როგორც მხატვარი
ეს არის გარდამავალი საფეხური სიმ-
ბოლიზმისა „აუადმიყოფური“ რელიზ-

მისაკენ. მისი თანამგზავრობა უფ-
როს ამ დებულების საუკეთესო დამ-
ტკიცებლათ შეიძლება ჩათვალოს;
ფულტურიზმს პირველი ყოველისა ურ-
ბანიზმის, ინდუსტრიალიზმის, ქალაქე-
რი კულტურის და დინამიზმის კულ-
ტის ხელოვნებაა, რომელიც ვადაჭრით
უარყოფს ძველი ესტეტიკის მხატ-
ვრულ შემოქმედებებს. ამ ხანს დემნა
შენგელაიას არ მისდევს, ამ მხრივ იგი
მხოლოდ ნაწილობრივ ფულტურიზტად
შეიძლება ჩაითვალოს. მის მოთხო-
ვნებში არის მრავალი ფორმალურად
ძლიერი ადგილები. აქვს აგრედვი ერთ-
გვარი ლირიკულ-მინორული გამო-
თქმები; მაგ; „საიდანღაც ისმოდა ზარ-
ბანების შორეული გუგუნის და არა-
ვის ესმოდა რა საქირი იყო ეხლა ეს
სროლა, სადღე არც იმია და არც გვა-
რ“ (გვ. 9). ასეთი ადგილები მრავალი
შეიძლება მოყვანილ იქნეს. საბო-
ლოლო უნდა ითქვას, რომ დემნა შენგე-
ლაიას წიგნი „ცხრა თვალი“ უთუოდ
პროგრესული მოვლენაა. არის შან-
სება, რომ მწერალი თავს დააღწევს
ბნელი წარსულის მავნე ზეგავლენებს
და თავისი მხატვრული საშუალებებით
სკეუდგება კულტურულ რევოლუცი-
აში აქტიური მონაწილეობის მიღე-
ბას. ეს მოხდება მხოლოდ მაშინ როცა
შენგელაიას შესძლებს საბოლოოთ თა-
ვიდან მოიცილოს კოჩა ივარდავას
ავანტიურისტულ საქმეების სანტიმენ-
ტალური აღწერა.

8. ნატარკვილი.



საბოლოო კურორტები. — ლიბანის სანატორიში

ჩინეთში უიმპილის- გან მილიონობით ხალხი იძულებზე



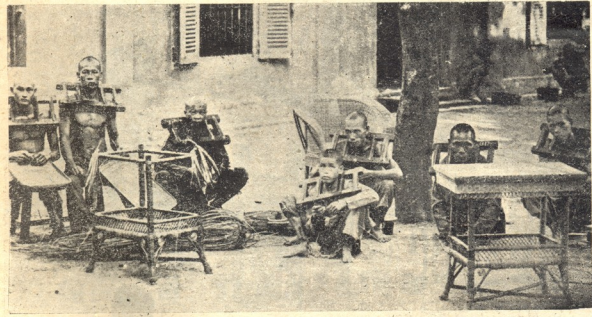
დედები დახტირან ციკვეშ დაყრილ ქმარშვილის გვაგებს

ეკლესია პროტესტს აცხადებს „გოლზემიპური სიმკაცრის, წინააღმდეგ, ხოლო 65 მილიონი ჩინელის დაზოგვას გულ-გრილათ უძეპრის.

რას ნიშნავს ეს? შიმშილობა ჩინეთში? ჩვე-
ნების, არაჩინელებისათვის ძვილია ამის წარ-
მადგენა. თვით ევროპელებმა, რომელნიც
ჩინეთის სინაპირა ქალაქებში სცხოვრობენ, არ
იციან, რას ნიშნავს შიმშილი ჩინეთში. ინ-
გლისური გაზეთები, რომელნიც ჩინეთში ან
თვით ინგლისში გამოდიან, ჩქვალავენ ამ ამ-
ბავს. რადგან გარკვეულ გრძობებზე თავინთი
ქვეყნის ბურჟუაზიის დანაშაულს დამწყულნი

ჩინელი ხალხის წინაშე, მათ რომ სინდისი-
რად აწურობენ, რაც დასაღველი ჩინეთის პრო-
ვინციებში ხდება, განსაკუთრებით კანსუა
და შეჩანში, თვით სპორტის მოყვარულ მან-
დილოსნებსაც ურუნტელი დაუღლიდა ტან-
ში იმპერიალისტების კოლეზას და ქალებს
აწუენთ შიმშილის გასსენება საქმლის მონელე-
ბის დროს.

ჩინეთს შიმშილი წინააღი ეწყვიდა ხოლო-
მეტრამ განსაკუთრებით ბოლო დროს ვახში-
რდა. მის სტიქიურად საფუძველს პერიოდულ-
ლო ვეაღვა წარმოადგენს: ამიტომ ყველაზე
შეტად დიდ მდინარეებს დაზოგებული პროვი-
ნციების მოსახლეობა ზიანდება. ჩინელი გლე-
ხები მიწადავლობებულები რიდი არიან. ისინი
მხოლოდ იჯარით იღებენ მიწას, მოსავლიდან
მეტოოდინი ნაწილი რჩებათ; ამიტომ გლეხს
არ ძალუეს რაიმე მოიმარაგოს შვიც დღისათ-
ვის. როცა ვეაღვა იწყება და დიდიწოდებულ-
ის მიწის ეაშლი, რომლითაც დამწყული გლე-
ხი იკვებებიან, თავდება, ჩინელი გლეხი სრულ-
ლიად უწეოა ხდება შიმშილის წინაშე. შლო-
მარეობის განსაკუთრებით აწუეებებს სსილწურ
ფიგებრიცი და საზოგადოებრივი დაზოგების
უჩინლობა, უგზობობა, რკინის გზის ქაღის
განუციოებულობა. თუ ვეაღვაამ გასტანა,
კატატორფა აუცილებელი ხდება. ჩინეთის
რეჟოლიციას ორი ამოცანა ჰქონდა გადასა-
წყვეტი: მიწის განაწილება გლეხებს შორის
და რკინის გზის ქაღის განგრობობა შორეულ
პროვინციებამდე, ორივე ამოცანა დღემდე
გადუწყული დარჩა. კომიტეტი ბეჭერი დაოს-
და მათუამ დეპტურ უთიერობაზემ არა-
ფერი შეეცდოლა საშრეტი ჩინეთში რეჟოლი-
ციის განაწილებას დროს გლეხთაგობამ მო-
წყები დინაწილეს, მაგრამ რაეკაისთან ერთად
ქემამულებიც დაბრუნენი. შაროველი გე-
ნერული ინტრიგებსა და ომ, უნდობიან, რე-
გზ. ქაღის განგრობე ვეიანა ჰეიქოზის; სახო-
გაღლი სწინაქტისის უზარმაზარი ინდუსტრი-
ალიზაციის პროგრამის განხორცილება ჯერ
არც კი დაწყებულა. ურთად რითი პროცესია
სადაც რკინის გზები შესდება, მანგურლიან.



ჩინეთის ციკებში.





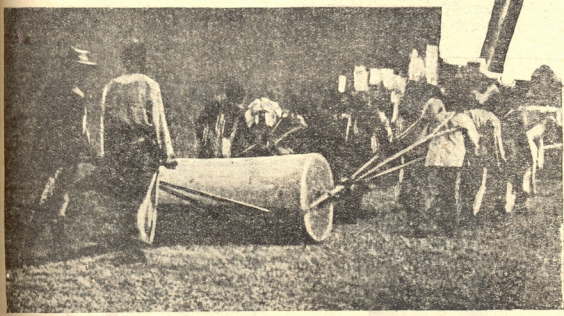
შიმშილის საშინელებამ მოკცა მათი ჩინეთი. იხსრება აუკრებელი ხალხი დაზოცილები გვამები ყრია გზებზე და დამარხვას ვერც კი ასწრებენ. ჩინეთის მცხოვრებლები შიმშილის გამო ქუჩა-ქუჩა მათხოვრებენ, მაგრამ მათხოვრობით თავს ვერ ირჩენენ და სასიკვდილოდ გამწვრული უპატრონი იხოცებიან.



და შიმშილს ხალხს მდგომარეობა პირუტყვის მდგომარეობა უდრის; შიმშილის გამო, ხიკვდილის თავიდან ასაცილებლად, იძულებული არიან შეებან უღელში და აწარმოონ ადამიანისთვის აუტანელი მუშაობა, რის გამოც პერიალისტები ჯიჯილდო გროშებს აძიდვენ.

ვერობილი და ამერიკელი „ქეღაძეები“. ჩინელი ხალხის უფედურებას თავიანთი კომუნიკული საჭეების მოსაჭარაგებლად იყენებენ. კოლონიზაციის ისტორიამ დაამტკიცა, რომ იმპერიალისტების „ქეღაძეებმა“ საბაბია დაზოგვისა, ჯანმრთობისა და დაკრობისთვის შარშან კანსუს პროვინციაში უკხოვლებმა დაამხარე კომიტეტები დაიარსეს. მათ მოხსენებებში უმთავრესად ცნობებია იმის შესახებ, თუ რამდენი კაცი გააკრიტიანეს მისიონერებმა: რაც შეეხება შიმშილს, ისინი ცინიკურად აღიარებენ, ამის წინააღმდეგ ბრძოლა მწელია, რადგან მას სტიქიონური მოვლენები და მოსახლეობის სიჭარბე იწვევს.

პარტო კანსუს და შენსის პროვინციაში შარშან შიმშილით ორი მილიონი კაცი მოკვდა. ხშირი იყო შემთხვევები, რომ დაშვულები მიცვალებულთა ლესს სკამდენ. შიმშილი მოკვდი უზარმაზარ ტერიტორიას, რომელიც თავისი სიერკითი და მოსახლეობით სწარბოპს რომელსაც გნებავთ დიდ ევროპულ სახელწოდოს, რისაკერებელია, ასეთ მდგომარეობაში საჭეს კომიტეტებით, ბარებათ და მისიონერებით ათეფერი ეშველებს საჭირო რეგულიაციის მოთხოვნილებათა სრული განხორციელება, არაკმათხე იმპერიალისტების განდევნა რათა ასეთ კატასტროფებს მომავალში ბოლო მოეღოს. მიწის იჯარით გაციქვის სისტემა უნდა მოსპობს უნდა განვითარდეს გზატკეცილებსა და რკინის გზების ქსელი.



რათა გავლით დაზინებულ პროვინციებს სასელაქილო დროზე მიღშედილოს. მაგრამ ამ მოთხოვნილებათა განხორციელება მხოლოდ

ისეთ მოაფრობას შეუძლია, რომელიც თვით რევოლუციითაც გამოვა. სანამ ჩინეთში გენერლები, იმპერიალისტები და მისიონერები

თარეზობენ, ჩინელი გლეხი თავს ვერ დაღწევს მომავლიდინებული ცდელი მავალ შიმშილის მოჩინებებს

მხატვარი ფ. ტერლემეზიანი

სურათებს გამომყვანი



სომხეთის ცნობილი მხატვარი ტერლემეზიანი რეალისტ მხატვართა თაობის უნიკალური წარმომადგენელია. ის თავის შემოქმედებაში არ დიდის არც ნატურალიზტურ მხედველობაზე და არც თეორიულ მემარცხენე მიდებლობას ირჩევს.

ყოველი მისი სურათი გამოერებაა იმის, რაც მხატვარს უნახავს და თავის ყურადღების ღრსად უყენია. მხატვრობის ძველი ამოცანა, რომ ნახატი მათ უფრო ლირებულ იქნება, რამდენადაც ზედმიწევნით გამოისახავს ობიექტს, ტერლემეზიანისათვის უღვივე უმჯობესებას წარმოადგენს. იგი დადევრებით მუშაობს ამ მიმართულებით და ამ სარტყენში უწრაფოში მის არ შეედეგებით. უფრო საყურადღებოდ მიგვაჩინა ის თუ, როგორ ასრულებს ამ ამოცანას. ამ მხრივ მხატვარის ყოველი პეისაჟი და ენერი მრავალმხრივია საყურადღებო. უდავოა, რომ ჩვენ საქმე გვაქვს ფერების და ხა-

ზათი (კალიგრაფია)“. „გაზების ქარხანა ნანტეტის კუნძულებზე“, „გრანდ-კანონი“ (ამერიკაში), „ზღაპრული გორისი“, „ლორისე-ლი მუქეში“, „თბილისი“, და მრავალ სხვა პეისაჟებში მხატვარი ირჩევს ფერთა გასაოცარ მგრანობელობას. ამ მრავალფეროვან ბუნების გადმოცემაში დაკულია თვისებური (ტეოგრაფიული მდებარეობის მიხედვით) კოლორიტი და მყურებელს საშუალება ეძლევა

სხვადასხვა პირთა პორტრეტების და პეისაჟების დიდი დახელოვნებით შესრულებას გარდა. მხატვარის ტილოზე გადატრინა მომენტები ინდუსტრიალურ წარმოებიდან. ამ მხრივ საყურადღებოა „სპლინდის წარმოება სომხეთში“ და „ლითონ-მსხმელი“. გამოფენულია აგრეთვე რამოდენიმე სურათი სოციალური შინაარსისა. კომის საშინელება“ თეისი კომპოზიციით და შესრულებით მართლაც საშინელ განცდას იწვევს მყურებელში. ეს სურათი მიზნობრივად გამოიღებულა. ასევე საყურადღებოა სურათი, „შინა-რული მუშა“. აქ მხატვარი სოციალურ სინაზიელსაც ირჩევს, რამდენადაც ის იძლევა კონტრასტულ გარემოებაში გაუმყვებულ და პოეტურულ „მზიარულ“ მუშის ტიპურ პორტრეტს.

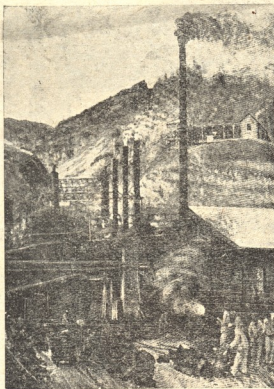
მხატვარ ტერლემეზიანის სურათების გამოფენა ერთხელ კიდევ შედგებულ ამტყვეს.



პეისაჟი—ნახატი ფ. ტერლემეზიანის.

ზის დიდ ოსტატთან. პირველ რიგში მყურებლის ყურადღებას იქცევს მხატვარის სამოქმედო ტერიტორიის რაიფისა. მყურებლის თვალწინ გადაშლილია სანახაობანი ამერიკის, ევროპის, ოსმალეთის, სომხეთის და საერთოდ ამიერ-კავკასიის ბუნებრივი და ცხოვრებინა.

„სალამო ლიანის ნაირზე“ „ნიაგარას მდინარეობა“ „ციხეები ბოსფორის ნაირზე“, „მუშათა კავრალი პირიში“, „ნახევარ გუ-



ქარხანა—ნახ. ტი. ფ. ტერლემეზიანის.

ობიექტიურად გაეცნოს მხატვარის მიერ აღებულ საფრეს და მათ თავისებურ ფერადობას. მხატვრის ამ იშვიათი ფერთა მგრანობელობას აძლიერებს სურათების კომპოზიცია და ხაზების ოსტატური დამორჩილება.

ჩრდილ-სინათლის განაწილების და აქედან გამომდინარე პერსპექტივის საკითხის გადაქარაში მხატვარი თითქმის ვირტუოზობამდე მიღწა. მისი „აყლდამა“ რელიეფის სრულ ილიუზიასაც კი იძლევა ორ განზომილებაში.



სოფელი მთაში—ნახატი ფ. ტერლემეზიანის.

ჩვენ თანამედროვეობის შესხედულებას მხატვრობის მიზნებზე. ჩვენს პირობებში რა გინდ დიდი ოსტატი იყოს მხატვარი, მის შემოქმედება იტნება უმისონო, თუ თავისი ოსტატობა არ დაღვეწირია გარკვეულ მსოფლმხედველობას და პროლტარულ კლასურ ამოცანებს.

ბ. ზ.

ვ. მაიაკოვსკის თვითმკვლელობა

მოსკვიდან მოულოდნელად მივიღეთ შემდეგი დებუება:

14 აპრილს, 10 საათს და 15 წუთზე, თავის კაბინეტში გულში რევოლვერი დიაცა და თავი მოკლა პოეტმა ვლადიმირ ვლადიმირის ძე მაიაკოვსკიმ.

წინასწარი გამოძიება იმას ადასტურებს, რომ მაიაკოვსკის თვითმკვლელობა გამოწვეულია პირადი ამბებით და ამ მკვლელობას არავითარი



კავშირი არა აქვს მის საზოგადო და ლიტერატურულ მოღვაწეობასთან.

ვ. მაიაკოვსკიმ სიკვდილის წინ დაწერა წერილი, სადაც ამბობს: ნურავის პრალს ჩე დასდებო და ნურც იტიროკანავებო. მიცვალებულს ასეთი რამ სძულდა!

ამხანაგებს და პროლტარულ მწერებს სურს: ძიროვასო ამხანაგებო! ნუ ჩამოშრობო სულმოკლეობად და სილარბად. გარწმუნებო—სხვა გზა არ მქონდა.



ახალი დასასვენებელი სახლი მუშებისათვის წყალტუბოში

ქ ა რ ა ო ს ი

პრაგინციელი საფრთხილელა*)

თბილისის სადღერზედ ლონგინოზმა უწრადღებდა მიიტყია. სქელი ჯიხით ხელში, თავზე მისრული კატელოკით მიმოივრდა. უკან ხურჩენ აკიდებული გორგოლა მისდევდა, რომელსაც კალთებ ჩამოვლევილი ჩიხა ეტყ: და თავზე კი ყურბამდებ ჩამოფხუტული ეტყა ესტრა. ამით უკან მიდიდა ბესარიონი. ტუაში მისამართის ან სასტუმროს საკითხად (ლიციონერთან რომ შეტყრდებოდნენ, უცხად ცნობის მოყვარე ხალხი შემოხებოდა. ლონგინოზს მილიციონერმა „გლეხთა სასახლე“ მისაწვავდა და პიოდაბარ გომოსწყის, მაგრამ ვხა და ვხა ვინც კი შეხედებოდა, არ შეიძლებოდა, რომ არ შემდგარიყო და მითთვის თვალი არ გაეყოლებინა.

ლონგინოზი ამას აპწენედა და უფრო მეტად იბღინებოდა.

— გორგოლ! ჰქედვე, თითქოს იერსალიონში ქრისტე შევიდა, ხალხი ისე გვხვდება... და იცი, რატომ? ხომ გეტყვებოდაი, მე მთელი მსოფლიო მივინძის მეთიკ... მათ ეწვიან რჩეული და იშვიათი ლონგინოზს ტუაშიაღლი... ხეალ წახვე, რომ ბანკეტს მიმართავდნენ...

— შენ აგრე გგონია? მე კი ფიქტობ, რომ მეგ ყვავის ზუღს მოსდევნენ! ამა, ვის ხურჩ მავისთინა ტქული წყანდ ვერ გაიგე: მოვიდა საფრთხილელა!

— გორგოლ! მაგას შენ ფიქტობ, რადგან გაუწვიონელი ხარ... მეგ ხაზინა უდევ იღის, რომ მე ტუყია-უბრალოდ არ გავიგებოდი და თუ დღეს მე თბილისში მხვდავან, უფოდ მომუხარებები არაინ, რომ სკვერის საკითხოვს ჩამოვსკლავარ... შენ გგონია, ვერ აპწენედა, რომ „დელეგატი“ ვარ? მე ბავშვი კი მიტყობ!

— მაგრამ მაინც ეც ქული მოიყოფ და სხვა ივიღე...

უკვე „გლეხთა სასახლესთან“ მივიღინე. ლონგინოზი პირდაპირ შევიდა და გამეგს ჯარუდგა.

- ამა, თთახი!
- თთახი ამ არაის...
- შე ვარ ლონგინოზ ტუაბელი!
- თთახები სულ დატყროლია.
- რს ამბობ? როგორ? შე ვერ მივინობ? მე, მე...

ლონგინოზი მოუბურუნდა ბესარიონს და უთხრა:

— ჰქედვე, ამ რევერენს? მე ვერ მივინობ... ლონგინოზმა იმდენდ ოთახზე უარი არ იწუნა, რამდენადც ის, რომ აკომინილი ტუაბელი“ ვერ იცნო. ჩხუბი ჩავარდებოდა, რომ ბესარიონი არ ჩარეოდა ლაბარაკში და თავისი მანდატი არ ეტყრებინა და თბილისში ჩამოსვლის მიზეზი არ ეტყე.

„გლეხთა სასახლის“ გამეგს ბესარიონს უთხრა:

— რა ვქნა, ამაზავო, ოთახები სულ სვსეა და თუ ამაღამ „კარიდორიზი“ ოთუად წახვალთ, ხეალ იქნებ განთავისუფლდეს...

და სამივეს გაუღღო.

ლონგინოზი კიბებზე აღვიდა და თან ფიქტობდა: ვინ დუყურებოთ ეს რევერენი, რომ მე ვერ მივინობ?

იმ დამეს ლონგინოზს ცუდათი ეცინა და ცუდს სინებოხსაც ჰქედდავ.

დღეს-ხვალამოთი თბილისში დარჩენე.

მუიორ დღეს, ჯერ კარგა არც კი ვაიგინებულეყო, „გლეხთა სასახლიდან“ გამოვიდნენ.

ჭუჭუბს მიეწოვებები გვიღინენ. ერთი მეუხოვებს წარუდგა ლონგინოზი და ეტყნება:

— იცი, მე ვინ ვარ? ამა, გვირენე ის ტყხნიკი, რომელიც ზეთოთში იყო. ჩჩიკა-დარიკება მოვგედა და დავტყირადა დინამოს გაყედენებოთ.

მეუხოვემ ახედ-დახებდა და ისევ ცოცხი ვაიქნია!

— შენ, კი, არ ვესმის? იცი, მე ვინ ვარ? დაინებ მეგ ნაფავს თავი და გავიციტეს!

მეუხოვემ არც რულელი იცოდა და არც ქართული. ვერადეფი გააგებინეს ვერც ენით და ვერც ხელბებს წიწხით.

იბუღებულნი იყვნენ თავი დაენებებინათ. ბალზე იაიჩრს. შეტყოდნენ გოგოლის ძეგლთან და ლონგინოზი ოცნებას მიტყა.

— ამ ძეგლს განსნის დღეს მოწვიყების სახელით სიტყვა წარმოვსკევი და, ამა, იმ დღოს რს წარმოვსკენდი, რომ რასაც მაშინ გოგოლის ძეგლს ვეუბნებოდი, ეხლა იგივე სიტყვები და უფრო აფორთიანებულევი თეიი ჩემზე ზედგამოჭრილია? იციო, რა ესტევი? სიგივე და გენიალობა ტუყუბენი არაინ! მათში „ომელიც დამსკლეს“—შემიდეგ თი განვითარდღეს! ამ უხევერს მწერალში კი თორევე თანხარად ვითარდებოდა და აქი მიტყობაც წახვიდა ხელიდან!

— ლონგინოზ, როგორც სნან, მწერალი უფორო ამ გეიოა, ან გავიდღეს! მემინან, შენც რამე ამისთანა არ შეგეუბნებეს!—უთხრა გორგოლმ.

— შესაძლებელია, ჩემო კარგო, შესაძლებელია საზოგადოდ ვერც მწერალი ათონამლური ხაბილა—სტყავირო, მწერკ იტყნებოდნენ მწერლები და ეს არც დასაძრახისია!

და აქ ჩამოთეილა ქართიველი თუ უტყბელი მწერლები, რომლებიც, ლონგინოზს ახრით, საგიეთში თოით დასაბოლები იყვნენ.

პატარა მინდილი კიდევ ვაიარეს და რუსთაველის პროსპექტის პირის შეაშინა სხვა

ძველი. უკან გარშემო და დაიბანა საწყალი ვანტიტი. რა, მე მას ისე ეცინებოდა, როგორც შენ მე მივინო! საციოველია, როცა ძველს უღვადენენ, რატომ მე არ შეშტავებინა, მე ხომ გვაგაბტონსებდი და მას ერთი ზოლი სიდიადეს შევმტავებდი? უნდა გითხრა: ეს რომ კლექით არ მომეკვებარია, უთუოდ გავიდებოდა, რადგან გენიოლები-და ერთი ნაბეჭდი-და უკლადი ჩოგურაქი უსწამ, ძველი არც მე აძლევდა, და იმას ვნოვი, რომ ჩემსავეთი ღირსებულ, ჩემზე სიტყვას ვერაინ იტყვას.

— მე ვიტყვი, ლონგინოზ, მე!—ტუნენობდი, გოგონა—იგი, რას ვიტყვი? გემოლობას შენ სანი ნაბეჭდი ვასწავრ და მიტომ ახლაც გვიჩივარ და ახლაც გენიოსი—გადაღმა იმყოფება!

მეგობრობს ვაქცინა. ლონგინოზმა კი გოგონას შეუბღვირა და მიიხასა: შე ტაქი მასხარა!...

— ამ დღეს ლონგინოზი და მისი ამხანაგები ერთი დაწყებულებიდან მეორეში გადადიდნენ. ბევრ მოხელესთან შეტყუება მოხდა და ბევრს პირში მივრეკიტარ დაუხასა, მაგრამ ის აწინებო ტუნენი? მაინც ვერ იბრუნეს.

ასე რამდენსავე დღეს ქტებეს, მაგრამ ვერაფერს ვახდენენ.

უკლად აზრად მოუვიდა, შეიაროს რედაქციოში. იქ ხომ ყველაფერი ეცოდინებოდა. ამის გარდა, სხვა საქმეც ჰქონდა: თავისი წაწერებები!

— ამიღმასკი ვნახავ და კვიცისკი ვაგებენდი!

ოცნებაში წარმოიდგინა, როდესაც რედაქციოში შევიდოდა, ყველანი ფეხზე წამოდებოდნენ. რედაქციოში კაბინეტში მიიწვივდა და იგი თავს ბედნიერად ჩასთვლიდა, რომ პირისპირ ლონგინოზს ტრეპელს ესწარებოდა და იმ ლონგინოზს ცხურობის სუბრაითი მეორე დღეს ვაჭეროში დასტამბავდა შენდგეის სათაროთ:

„უდიდესი თანამედროვე და მომავალ საუკუნეობის უკვადებია ჩემს რედაქციოში.“

ლონგინოზს ისიც ეს უფეროდა, რომ სანოთხის დღე ქალაქში იმყოფებოდა და მას თვითონ რედაქციოში არ ეხებო.

მეორე დღეს ლონგინოზმა გოგონასთან თავის ნაწერებთან სხვე სურვირის აქოდა და პირდაპირ რედაქციოში წაგწერა.

— გოგონა! იქ თავი სერიალულად დაიბე და აჩვენებო გაეცინოს, თორემ შეშტავებინა—იქ შენს თავს ჩემს მდიდრად ვაყვანებ. არ იცი, რომ დიდს შეწერას საკუთარი მდიდრები უყავს?..

...ლონგი კი ეს ტვირთი მაღე მომამოიერ და რაც ვინდა ჰქვინა.

— რე ამიბო! ამკენ! ლამბი ვამოთქამა არ ახარ! უნდა სთქვას! როგორც მოგესტურის, ისე მოქცე!

წვიდრენ რედაქციოში. შეტყვა გოგონალს, და გენიოსი ჰქედებეს, რომ ფეხზე არაიან აჯავდა.

რამდენიმე თანამშრომელი და შვიდიანი თვინდურლები იმდინენ და სწერდნენ.

— მე ვარ ლონგინოზ ტრეპელი!

ლონგინოზმა თვლი მოიწმინდა და გაჩერდა. ერთმა თანამშრომელმა კაბინე შეაჩუკა და ლონგინოზს შეხედა. რომელიღაც გასტატრებულ სტეკლიანსტ. მიამსგავს და უღისო!

— შენივინა აქ აბიის სკაიანი, თუ რამ ვანსტებდა ვაქცეს, კანტარას მაშინვე!

— მე პრევიციად ნამოველი!

— აქ!

— მე ტურაბელი ვარ! თვეენ უნდა იცოდეთ, ვინ არის ტურაბელი!

— განცხადება გაქვს?

— არა!

— ჭრონიას იბოვეი?

— არა!

— ახა, მაშ რა ვინდა?

— მე მაქვს შთაბეჭდი პრობლემაზე მოსაწერებელი, კიტრული წერილები, მოთხრობები, დრამები და აღმორწმენი.

— ხუ თუ თვეენ არ იტყობი ლონგინოზ ჭურაბელი? ეს ისეთი კოლითი სთქვა, რომ ჭალა-უნებურად სხეებშიც უწრას თავი იპოვნებს და ლონგინოზს მოიარდნენ.

— მე მინდა ვნახო რედაქციოში, რადგან მხოლოდ რედაქციოს შეუძლია ჩასწეროს იმ უნივერსალურ საკითხებს, რომლებიც ჩემს ნაწერებშია და მინდა პირადად ვაქცინო...

გოგონამ მოხსნა სურვირი და გადმოავლდა ნაწერები.

— აი, საქმარია მართკ ეს დაიბეჭდოს, რომ ქვეყანა შეიცვას!

— ახანავა...—შეაწვივებინა მდივანმა—ჩვენ იმისთანა რაისს არ ვებუჯავთ, რომ ქვეყანა შეივრეს. ხუ სწულებიანი, ისევე სურვირში ჩაავალებ და შობახსილი.

— როგორ? მოითქვი?

— აი, შეწერალა კავშირში მიზარხანდო, იქ ნახე თვეენი ებილის ხალხს და ჩრევისასკი მოეცემენ.

— როგორ? მე რევე მკვირდება? გვედიცებოთ. ამ ნაწერებს მტყუარში ვაფიქვინო და კაცობრიობაზე შერას ვიციც...

ლონგინოზს ეცინა შეტყუებულობენ და დაუშლიდნენ: ასეთ პერსონალობას ხუ ჩიადნო, მაგრამ ხმა აღმოვინ გასცა. თანამშრომლები სიცილს ძლივს იმეგრებდნენ და გულში მაშინ იჯერეს, როცა ლონგინოზი კიბეზე ჩადიოდა.

ლონგინოზი მიდიოდა და უკან მისდევდა გოგონას. ვერის ხიბვე რომ შედგნენ, ქარმა დაუბრტა და ლონგინოზს კატელტორი მისტაცა.

გოგონამ იდნოვა და სურვირის მტყუარში გადაუახასა.

— ქარმა შენ საფთხოხობადა მოგავინა, მე კი კაცობრიობაზე შერი ვიცი და შურბიცი ტვირთისაგან ვაფრთხილდები.

— ო, შე უბუნერო, წყალს გაატანე ჩემი უკვადებზე!

— რედაქციოში შენ არ დაეძებო: კაცობრიობაზე შერას ვიცივე? შენ აღარ შეგავწუხე და მე ვიცივი, ასეთი უნდა ერიგულელებ!

— პო, პო, პო!—წაბარბადა ლონგინოზი და, ცოხბ ვადაჩა, ავტომობილმა არ გაიტრანა.

გოგონადა მხრებში შევიდა. მოჰყავდა და თან აწეუშეშედა: გულს ვარბიტ, შენისთანა ბეგერი ყოფილა! კაცობრიობა იმითი ნაწერიც ვინაბრე!

გაბუთებულ ლონგინოზს არაფერი ესმობდა. ვერის დაღმარის რომ ამოვიდნენ, ლონგინოზს გულზე მოეშვა, რადგან მიცავლებულს პრეტესია შემოხვდა, ვერის სასაღებურს მიმავლი.

ლონგინოზს ლაპარაკის საღერდელი აქოდა და პრეტესიაში შეგერა.

— უთოდო ჩემი ნაცნობი იქნება და ვერეულად შეუძლებოდა, რომ პრეტესიაზე ვერეულად და სპინშიარი არ ვთვარებო?—ცხუკის ნაბეჭდი სიტყვით არ ვაგვაბტირისო.

— ხან წინ წავიდა, ხან უკან წამოიარა, მაგრამ ნაცნობი არაინ აღმოჩნდა.

— არა, შეიძლება მე ვერავის ვცნობ, მაგრამ ისეთი მე მივინებოდა და უბუნეროლია, რომ მიცავლებულს სიტყვა არ ვთვარებ.

— ამ დროს ვაუსწერდა ორ ემწევილ კაცს, რომლებიც ტრიალებულად დადაუვულ ახალ-კარდა და ინტერვიუებულ ლაპარაკობდნენ და ლონგინოზს მოეგება, რომ ინტერვის მიახმდნენ. უკვე სიტყვის ვებმა შედარენ.

სასაუბროდ მუსკან საშულოვარი დაეკრა. ვნახობ, ჩემი ლონგინოზი მიცავლებულს ეწვიოვება და დაიწყო ჩვეულებრივად: „აღილო პოეტო, უღუთო იყო შერი სიდიდო!“

ქობსულებმა ერთმანეთს ვადაცხადეს და ერთმანეთს აჩივრეს: ვინ არის იმ საციოეთი-იმ გამკავარებელი!

ლონგინოზმა ვაბავტრო:

— რაი ადამიანი ვცდება, სჩანს ინტერვიუ უნდა მოეცდეს და აი, დღეს ერთს ასეთს ინტერვიუს ვადაუვლებო და იქ ებოხა სიცილული-სიცილული პრობლემა.

— რა არის სიცილული-სიცილული პრობლემა? ეს არის გადაჭრილი და გადაჭურულიც აი, ორდასკი, რომელიმე დღემას ამოვიცვინა—ანოსის სტერია ავტორიტეტის-მეტიეს უღუ-ღე ადამიანი მახინჯიას ავტოებს, რომ სხვის ლტენა წაწეროს—ეს არის სიცილული პრობლემა—სიცილული კი ამ ბოროლის შედიანა, იოცა შენ სხვის ლტენას წაწივებ—მაგრამ ეს ინტერვიო, სტრატია დაღუბა, როცა ვაგზნი იჯავდა. ამევე ბუნის ანეითარბეს მსოფლიოში ვაბუნეროლი მტყუარის ნახტობდორწონი და ფანგი ვარდაღებო.

ლონგინოზს უყვარდა თავისი აზრი ავტორიტეტის ციტრებით დავისტურებულად და ისეთებს დასაბეჭდებდა, რომლებიც არაიის ვაგვანა და არც არსებობდა, თორემ შეიძლება ვინმე წამოსდებოდა. ვაქცინებულ ლაპარაკის დროს ლონგინოზს ვიღაც მიწვიდა და უკან ვაბრია.

— რა ვინდა, ვაწევილი, კალას რას შეწევი? ვაქცე!

— რას ბოღე? უთხრა უტრობმა.—შენ ვენეს მიცავლებულს დასცირო?

მიცავლებულს ანთსავებო ზოგი ანტრელო იყო და ზოგიც სიცილს ძლივს იმეგრებო. — სიტყვა რად ვამაწვივებო?—დაითხრობდა უტრობს ნაწერი ლონგინოზის.

— შენ, ახლად, სხვა მიცავლებულზე იყავ მიწეულებო, აქ ჩვენ ინტერვიო კი ვაბაულებო-ვენბო, აჩივდე თითხივი წლის დიდებარე!

— აა! მაგრამ, ცხ უტრო კითია! სიცილული-სიცილული პრობლემა მაინც ვეკლავს ერთი და იგივე... ამას, საღე-ამბობინებო, დავიმტყუებო.

— და ლონგინოზი ხელ-ახლად აბარბოდა დედაბურხე სიტყვის თქმას, მაგრამ უტრობის მიუღის ძალბონით უკან დასწია. უტრობი რომ ვიღაც ვაბუთებულად ჰქონდა ნაწეს და სიტყვა მოაწერა!

— თვეენი სიტყვა პრეტესიაზე ვარბობაზე მოქცევენს და ვთხოვთ თავი დანებო. ლონგინოზს ესამოხდა ასეთი ქაბინური, თავი მოიწონა და უღისა:

— ახა, მე შესწუხებდით!

— ახა, მუშეუტყულები ვიტყვი...

— მე შეწუხებულები მინდა დავამეგობო. უტრობმა ლონგინოზი წინა ვაყდა ვაყვანა, ძველებს იტი და სანამ პრეტესია არ დაიშლა, თავი აღარ დაბედა.



მხოლოდ სამი დღე იყო ისე მოღობულ-
ლი.

მხოლოდ სამი დღე თოვდა განწყვეტილი:
ისეთი შიანხვარებზე, თუ კვირას სიმაღ-
ლებზე. ტრიფონის ველებზე, თუ კიდევ
თავადუნდებულ, თითქმის ნისლიან სიჩქარით
მოფენილი სივრცეში.

და მზეც, იძირებოდა დაძინილი საოცრულ
ღრუბლების უსაღრურებამო.
რაღაც თვისებრივ და მიწოდებულა ამ
დროს გაზაფხობა...

ჩამოფრთხილვა გაძაოცული ხეები, ჩამო-
ვლილი მოსამაღლები, ჩამოშვებულნი
მუდამ მუქნისლანი ხეები.
ირველზე ავღია სივრცე ყუფ, სივრცე უშ-
რიალი.

და ასე; მხოლოდ სამი დღე ჩამოდიდა გა-
ნწყვეტილი თოვლად, ციქ განთიადებით,
მეგრამ აი...

ღრუბულ შორის ღრუბლებმა ცა თვალ-
შიაღი, შიაროლი.

აბოყვივალა მზე გულის გასახარებლად
და მალე გამოიხდა დაწმენილი ლავიარ-
ლები.

დაიბა,
დაძინილი თოვლი წამოვიდა ფშვებდა
აიზღვრა ლავი, მეჯღადა.

— გამოიძარა ამბობს ქიტსა,
— ეხლა არავის აა გაგვიჩინეს მინცა.
აღვა, სარკველს მოუახლოვდა.

(წინები ჩანტერული იყო და ქალადით
აწებებულა).

ვალო,
სარქვილიან შემოვიდა ნათელი, გაზაფ-
ხელის შიანხვარებზე.

— მალე მიწვიდა გავლენ, მშვენიერი
ღრუბლები აჩქაბა!

— საინტერესოა მართალი!
— შენ უნდა გენახა, პირველით მიგრნის
ამოსაყრელად რომ წავიდა სოფელი!

— დღით თუ პატარა ცველა გაეცა მიმავალ
ტალას.

და ქიტსა მოჰყვა ყველაფერს.
მართალი რომ თვისებრივ ის ცაკი,
ამაზას სიტყვებს: გარკვევით, მეყთარად,
ხალციანად.

გინდათ სულ ილაპარაკოთ, არ მოგწყინდებ-
ათი მასთან საუბარი.

* * *

ჩენენ თოხნი ცივი და ნესტიანი.
ორი ფართი, ცისებრად შეღებილი ფე-
ჯარებიდან შემოდის დღის სინათლე და გვი-
ხარია ზაფხულის ხალისი.

ყუბულები ქეტიკობას: მაღალი, მიტყარე-
ბელი... და ჩამოშვებულნი.

რომ მსხვად, სული მშვენიერება.
ისე უცხვი, უნათი და ჩაბნედილი...

იატკი ზოგან ჩამავალი, ჩატკიხალი.
ცხლა: ზედ ფიკ რი დატყარი, ისიც ჩატკ-
ხელი.

(ტბე: ალაგ-ალაგ, საფხებურ გამოცენილი
და სწიშია.

კედლები თითქმის გულზე გაწვება.
კედლები თითქმის გულთავეთ.

გინდა გაშორებ, გავიხედ წინდა შემობარ
პატრეზ, დიდლაპარაკო გლტს.

* * *

...და თოხნი თავიგვდა ბოლით.
თან მზეა, თან სიცივა.

ცივია ზაფხულის დილა, თითქმის მუსხახვი,
ზოგჯერ, მზეც სისხლის ფერია და ცა ფერ-
მკრიალი.

იღაბის იღვა ქიტსა სარქვილიან. მერე
მოზარულად ჩემსკენ და მიხატა:

— სიცოცხლე იწყება დღიდან! მზე უკი-
ნის მიწას! მიწა გაიბარებს ჯეგრიდებით! გავ-
ცინებრბა ჩვენც და მზის ქვეშ ავღუფრებდა
პოპუნა და პიროველა!

* * *

სნაიული ცაკია ჩვენს მასპინძელი ბერს.
შხიარული ბერაის მედლოდ მართი.
ბერსა, თუმცა ხანში შესულია, მეგრამ, მან-
იც კველობს ჩემულებს (ეს მართის გამო
თქმის თანხმად).

მანც არ ტყდება, მაინც არ იჩენს მოხუ-
ცი ტყივლებს, მოთინებებს.

ოჯახი ძაბზე სტუმართმოყვარე, გულთა
და გულთაობი.

მართა ცილიობა არ შურსცენს (ეს სიტყვებ-
ში ბერსა ეცუთინის).

ჩქარობს. ეს დროზე შენიშნა აკულამ და
პითისა:

— „ჰალო! დღესაც ხომ არ აიბრებ სადმე
წასულებს?“

— მაშ, მივიდვარ! უპასუბებს მართა.
— სად?!
— სამუშაოდ ბაღებში!

ბურამ თავი მოიქცა, მერე ჩემ გადმო-
გებულ ნაიტინარტევი სახით და გვიტარა:

— წამართვეშ ცოლი და ესა! საღამოს და-
ლილია რომ მოვალ ერთს ხეიარინად ვერ
გაკოცებ!

მართამ დარცხენილი თვალებით შემოგ-
ხედა და მერე ერთამხედვე წამოიძახა:

— მესი კი დ-გაყარე გავ თვებზე!
ბერლამ გულთანად გადაიხარხარა.

ამ დროს კარებში გამოჩნდა ასალგაზიდა
ბიკი.

მისი თვალები: წინდა და მგზნებარე, სუ-
ფთა პირისხე, ღაღადე ლოყები, ადგილიდან
სწრაფი მოწყვეტა და მტკიცე ნაბიჯები გარ-
მწყნებდა, რომ მასში არის ჯერ დატყული
ენერგობა მარჯა.

გარმწყნებდა, რომ მისი სისხლი ჩქროლავ-
და, ღღავდა ტანში, ცხელ ტალღებდა.

— დღი! თუ რამე გაცქს ჩქარა შემისიცი!
— მიბარია მართა.

— საით?!—შეეკითხა ქიტსა.

— მეხრად მივიდვარ!
— მხრედ!
— ხე!
— რვა გუთნული გაღის დღეს!
— ეს კი საინტერესოა!

მართამ არ დაუყოვნებია, დაუმხვდა საკმე-
ლის საწალებდა.

ის სწრაფად მოტრიალიდა.
— ნახვამდის!

გვიტარა მხოლოდ და გაჰრა კარებში.
— სწრაფი ბიკი გყოლია!—უთხრა ბერსა
ქიტსა.

— მაშ, ასეც უნდა—სიტყვა თავისი მხრივ
ბერემ და თან დატყბა:

„კოლექტივისთვის სჯობია
შვილი რომ ატყვდეს მამას“.

— რამდენად ხნის შემდეგ გაიშა ზარბის
რუკა, ზარის ხმა დღებთან შერია მზის სხივ-
ებით ღრავს მუდამარ სიტყვებს.

ბერსა მანინათე წამოხტა.
უცვე აშკარა გახდა, რომ ხალხი სამუშაოდ
წასასვლელად ემზადებოდა.

— რა სამუშაოზე გადისხარ!—შეეკითხა
ქიტსა.

— სარბის სარეკავად!
— კარგია!

ბერლამ ხელწაღლები აიღო. მერე მალა
ასწია თვით, უნდოდა რაღაც ეთქვა, მეგრამ
ისეც ქიტსამ დაასწრო:

— ჩვენც მივიდვარ, წვიდდით!
და მერე მან ისეც პირაკინებულად შემო-
გვხვდა. ნელა გაიშალა ბაგებზე ღიმილი
და ცსყოფილებდა...

— სასიამოვნო! სასიამოვნო!

* * *

— აი ამ ბრკველია მზის ქვეშ, ოდენად
დარცხულ, დაწმენილი დილით, ნასახარის
იქით, ყუფარ აცვენილ შერბობთან, ვრცელ
მინდორზე, გროვდებთან გულგებნი.

მოდიან დაგვიჩინებულ, ბაჭყალიანი, ჩა-
ტხილი ლომებების გვერდით.

ღმობილიან სივრცეში იფრებდა ბოხი ხმები
და პატრნი ნაუცამებდეთ გასრული ძა-
ხილი.

მოდიან ავტოფობი.
მოდიან თითო-თითოდ.

გადავიან გაზაფხულის ტალახთან შეკე-
ბზე. ცარიელ ადგილებზე და გაფანტულ,
გახარულ თოვლის ბოლიცებით მოიჭკირან.

მსურებდა მზის ქვეშ ებნებო მიწა.
მიწა მოთიხვის შემხატელს.

გაღწება იქის მიწის ძალით.
რუკა გლები დოვლიანს ქქნის, ის მით
ცსყოფილია...

უფრო მეტიც...
არასოდეს ისე ცსყოფილი არაა, როგორც
მანში, როცა ერთადე, შრომის ნაყოფს, ხევათ
რომ ჰკრია იბოლი მიწაზე.

და აი: მზე გულსხვად ანგრეს სხივებს.
ღნება თოვლი, თებდა გაყუფილი ბულტები.
მიწა.

სითბოსთან ერთად ესაადებინა გულგებნიც.
მოდიან ცხობილი.

მოდიან თითო-თითოდ.
ხევათან ერთმანეთს, საღამო აძლევენ ლი-
ბილით.

მოდიან მოხუცნი, უფრო ახალგაზრდები
—ნატრისებრ მხარებში, გაცვეთილი თეთრ
შოლბებზე სარეკავით.

— სად არის ბერლამ?!—ამბობს ერთი.
— რად გინდა?!
— როგორ თუ რად!!!
— გავიგანდებმა! სხვა ოცულებში უცვე
წვიდინენ სამუშაოზე!

მზის უტინი,
მზე გვიკინდა!

— ბერსა ხომ ოცუეთორია, გეგვიანდებმა!
ბერსა შენიაში იყო და მოსულგმს, გა-
მოცხადებენ დროს ფანქრით ნინუვად გრძელ
ზარბთან ქალღმებზე.

გლებზე ღიმილით მიმართავენ ერთ-ერთს.

უბარდათ ეს. სახები სხვადასხვაინარს: უნდაღიმილით აწითლებული; ჩაქლირდები. ფერს ვაფაქრებლი. ნაპებინარს...

თვალზეც მრავალდები: თავლა, კრალი, მუტი, ღია, შავი, დანაკრული.

ტრითაც სხვადასხვა: მალაღი, მზარბეზინი, უღვარის, მტკიცე მზრევეში მოხრილი, გულმტკიცე ოღნაგ ჩაწეული, მზრეგანაწიწეული... მავარს მთავი მინაც არის ზაღაც შეგებება. მინაც არის ზაღაც საერთო, და კიდევც მინაღამ მინი ასე ღიმილით რომ ხელებთან ერთმანეთს.

ბერუსთან ახალგაზრდა ბები მივიდა. შევალკებებით მოსარნდა მისი ძვალმსხვილი თვალის უბებში.

— კაცო, სად არის თანდილა?
— მოვა ალბათ!

— ის თითქმის ყოველთვის ასე იბეჭვია!
— დიაცა აზნანდო!—შეგარა ბერუამ,— ჩემს ავილაღივრს გამოყარკებები!

— რას ფიცებო ბიჭო!—მინათია მეორეც.
— როგორ თუ რას?! ორგანიზაცია, დისციპლინა.

— მშაო, რასაც იმეზუვებს, იმას მიიღებს!
— არ მოვა და არაფერი დაეწერება!

შენიღამდე გამოვიდა ბერუა, გამოყვრნ გოლებიღი.

ნეე უფრო და უფრო ათხოზდა მიწას. ხერღვარდა შენობის ქვიტარის კედლები. ლაქვადლები იყო დაწმინდილი, სუფთა, გა-მირიარებუ.

შეგვიანებუი მოვიდა თანდილა. ის თავს დანწაწეით სტნობდა.

ყველა თავის დროზე გამოხედალდა და მინ რაგონღაც დაიგვიანა.

მან თავის მართლებდა დაწყო.
— თავი მტკიცეა, არა ვარ კარგავი.

ბერუა ერთხანს უყურებდა ჩემით.
ის გრბობდა ბერუს თვალბინს ვიღუტ შე-მიიღვას ყველაზე უფრო შეყვდე. სხულ-ში რაღაც ჩხელუებდა. • თვალუბით მიწას ჩასკეპრებდა.

— არ ვარდა ასე! არ ვარგა!
უსაყვედროა ზოლოს ბერუამ და მერს სტებზე მიჭარბა:

— წყვილით...
და ყველაში ერთად გავმართე სამუშაოთ.

იყო სოფელი. მოხიფნილი (ა. ატალახე-ბული სოფლის გზები. ზოდანური. მსურავაც მზე. დიროზის ლავეარდები. მზიარული სა-ხეები მომუშავეთა.

სამეჭვლოდ წინ ცხრა შესავალობელი გუ-თინები.

გუთინები მოკრდათ სოფლიდან. (ზოგი) დაქანებული, (მშორად) პირუდარგი.

ალონიღიან მამოდა გრდემლზე დარ-ტყმა. გრდემლიდან სცივოდენ ნაბერწყალი, იქვალბოდა გაყავარბული ზყინა. კვიდე-ბოდა გუთინები.

— სასყიდელი?
— არაფერი!

— ჰოი, შენ კი გენაცვალოს ჩემი თავი!

თვალბინაწიწეებელი გუბნი ეცხვოდა მათ.
— მათთია ქალაქის ხელი. მოვიდით გებმა-ჩებში!

ასე-გრდემლზე გავარჯებულ რანის კე-დემში, ჩამარბობი ნებისყოფით, ხელი-ბულ,

მზარ და მზარ, გულ და გულ იწებობდა სოფ-ლის ადონარბობდა.

სოფელი ჩქებთან—ჩქენ სოფელიდან, ასე იწებდა; ასე იწებდა ცივ განთიარღებში სოფლის ალოზბინება.

მიმბინარ ახლოს სამეჭვლოსთან: ჟინანვს ქურა, უზრკავს საბერველი.

— ამის ძაბილი!
— ამის ნაბიტი!

— ამის ჰედვა!
— და ყოველზეც ის მსე, როგორც გულსს დაოქვია.

და შევებთან ერთმანეთს როგ რიგად სამუ-შაოდ გამზადებული გუთინები.

ჩქენბებურ წყნარ მინდორ ველზე, გა-ლადა გუთინის დედის გამაზნინებელი ნაწყვუა ძა-ხილები...

მებრებლის ზოლტის მოქნევა და დაქვიე-ლება.

— იო, როგორ მიდნასა!!!
— შეე!!!!

სოფელი გავდა სამუშაოთ. გუთინულებით დასტრილი მთლი მიწები, სახნავი მიწები.

იბეე გუთინულებს იქით, ვაისმის გულტერი-გუტური თან და თან იკარგება. იზრდება ისე-აზრზე კვამლს. ჭრება კვამლი და ბურუსტყ თან და თან გზობრება.

მიიწვევს სადღაც — იმქვალბა ისე. ვაღის დრო.

გუტური ისეე ახლოვდება. ეს კოლექტივის მერი ახლად შექნილი ტრაქტორით.

მარკნიღამ ნაუტამბედი კოსის შემოგ-ვესმა.

მიეხიბვო.

ქალბერი გუგუიო სამუშაოდ გამოსულა. ისე-ბ ხეხილბს ფტკაცენ, რამდენიმე დღის შედეგად მათი შეწამულა უნდა დაუწერს.

ზოგს სიცილი კიდევ არ ჰქონდა შეცავებუ-ლი, როცა ახლოს მივიდვართ.

მისლესთანვე ახალგაზრდა გოგონამ ხე-ლი კაბაზე იტყა და მეთუო ვეგუტყსენ აი-ჩქვა.

მის წასვლასთან ერთად ისეე ატყდა სარ-ხარი.

(დღებდაც არ იცითო, თუ რატომ იცინო-ხენ).

— ენაა თქვენი ათმითაური?! — ჰყითბა ჰიტესამ.

— აი ის!

გაიშვიტის ხელი მზრევეზე. გავიწყობო-დაცავიარდო. მათას.

— კარგია ჩვენ მუშაობას ჩვენს სოფელში! თუკნე არც ქალბერი შესაძლებლიათ მიმაცხებზე ხალკებია! — წაოლაპარაკე მართამ.

იმ მე უნებელი რაიკოლომტრანობის კავში-რის გამეგობის თებეღლომტრარეს ვივლა კაბანა-ტქს, ავრონომ ალტეკია ბუნღკურს და გორის ოსტქის განთაღობის ვანაყოფილების ზამეე კა-ლე შერისონის...

თვლა პირველბინებელი უსწინდა ქალბენს როგ რა სამუშაოები როგორ ვაგეუბობინათ.

ერთს ქალმ მიგება გრდემლად და საუნდა დაღუტყვი.

— ჩაბოე დღები, ჰა!!!
მზემავე და მზე ოლაპარაკე! — შენმინა მას ჰესამს.

— მოსიკენოს, რა იბენბა! — შენმინა ქე-ტბამ თაის მზრივ.

— მთებებდა ჩვენ თავის დროზე გვაქეს! თუ ასე დაეწიყეთ რა გამოვიდა! — განაგრობ მართამ — მეთუო ვეგუტერი შეგარბინაში გვაესს გამოწყვეტული.

— რს, ეს ჩინებულა!
ისინი ხალხისათი მუშაობენ, მათი თვალბინი — ღიმილია.

მათი სახეები — მზიარულება. მათი ქალი, რომელიც წყდან გიგლას ელაპა-რაკობოდა და მართამ საუბარი შეწყვეტტინა — ებლა ადგილბად იბინბს.

— ჩენც კაბა ვინდა! მუშაობას ვაგეიქუ-ვება რაც ვეკრულა.

მართა სწრაფად მოტრიოდდა ის სიტყვების გაგონებებზე და უთხრა:

— მეღონარ, ყველგან შენ კაბაზე ვაიბბი. აბა გჯრ რა ვაგეკეთობია! რომ იმეზუვებს, აიღებ ნაშრომს და კიდევც იყიდი. ჩაიციტე, დაიბიარე.

ის გატყდა.

ამის შემდეგ მზა არ ამოულა. მუშაობდა ისე შეუთავლი, როგორც სტებში.

მათი თვალბინი — ღიმილია.

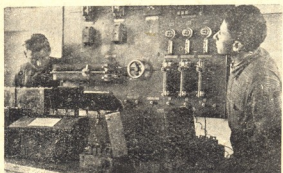
მათი სახეები — მზიარულება. ვადეიით წინ.

ისეე შეწიკითა გამწებელი ხტხილები... ისეე მომუშავეე ქალბინის ვეგუტები.

მოსწრებელი სიტყვები, კოსის, მზიარუ-ლება, საერთო მზიობა და საერთო ჯალა.

არჩილ ჩაჩინია.

რ ა დ ი ა ს ო ფ ლ ა დ



რადიო-სადგური სოფ. საგარეჯოში.



რადიო გლების ოჯახში.

რადიო დღიო-დღე იკრება ჩენს სოფელ-ში და იკებენ საბარო ადგოს გუბის ოჯახში. ამ რამდენიმე ხნს წინად სოფელ საგარეჯოში (გაიე-კახეთი) მშენყო რადიო-სადგური. მრავალ გუბის ოჯახში დადგმუ-ლია მიმღები ასარაობი, რომლის საშუალებით

ბით გუბიბობს შესაძლებლობა აქვს მოს-ირობის მოხსენებთ. კონტრტები და ახალ ცხოვრების ამბები. სერაიზე: საგარეჯოს რადიო. სადგურა გუბებთ იმბენ მოხსენებას.

ქვესთითიანი ალამიანები

ეს ხელი დასაჯერებელი ამბავია, მაგრამ ესაზიანში, მაღრიდის პროვინციაში, აღმზარის ერთი პატარა მივარდნილი სოფელი. სადაც ყველას, ქალს, კაცს, ბავშვს, ხელზე ექსპიან ან შეიდი თითი აქვთ. ამ სოფელს სერვერა ჰქვია, ერთი გერმანული ტურანის კორესპონდენტი

რომელიც მეცხვს თითი დამოუცილებლად აქვთ განვითარებული და თავისუფლად მოძრაობს, შექმნილი სოფელი შემოვიარეთ და აქაქი ნორმალური ხელებიც აღმოვაჩინეთ, მაგრამ ეს იშვიათი შემთხვევა იყო, ერთი მოხუცი გელეს, ეამბო, წინათ ამ სოფელში ექსპითთა-

ამოცილებლად აქვთ განვითარებული და თავისუფლად მოძრაობს, შექმნილი სოფელი შემოვიარეთ და აქაქი ნორმალური ხელებიც აღმოვაჩინეთ, მაგრამ ეს იშვიათი შემთხვევა იყო, ერთი მოხუცი გელეს, ეამბო, წინათ ამ სოფელში ექსპითთა-



ბავშვი სოფელ სერვერიდან, რომელსაც თვითონვე ხელზე ჰქვს ექვსი თანაბრად მოზარდი თითი.



ამგვარი შრავალითებიანი ცოლქმარი სოფელ სერვერაში იშვიათი შემთხვევა არ არის, ასევე მეტს იჯახს ნახავთ, რომელთაც ხელზე აქვთ ექვს იდან შეიღ თითამდე.



სამი წლის ბავშვი ექვსი თითითი.

დრტი მოვითხოვს, რომ იგი სავანებოდ გაგზავნებულა ამ სოფელში, რათა ადგილობრივი დარწმუნებულებით ამ აზარბაზნალური მოვლენის არსებობაში. დილის თერთმეტი აათი იქნებოდა, რიცა იქ მივიდეთ, უკვე დღე იყო, მთელი სოფელი ეკლესიისაკენ მიეშურებოდა. ვისაც ხელზე დებდენ, თითქმის ყველას ექვსი ან შეიდი თითი აღმოვაჩინა, უზრავლეს შემთხვევაში მეცხვს თითი ერთან არის შეზრდილი, მაგრამ ისეთებიც შეშვდა,

ნი აღმაჩინები ნალები იყვნენ, რაც დრო გადის მათი რიცხვი მატულობს. თუ ან დედას ან მამას ექვსი თითი აქვს, პირველი შვილი ხშირად ხუთითიანი იბადება, მაგრამ შემოდგე ექვს ან შეიდი თითიანები მოდიანო. ამრიგად ნახევარი საუკუნის განმავლობაში თითქმის მთელი სოფელი, რომელიც დაახლოებით 150 სულსაგან შეესდგება, აზარბაზნალური გამადაა.

„შვიდი დღე“ (საქ. პროსახანოს მოკრახში თმარბი)

დადება ჯავახეთის
საქ. პროსახანოს კულტურათმცოდნეობის მოძრაივი თეთრი დაიანდა ამ ერთი წლის წინადა. მასში გერმანიანდ ტრავმის შემუშები, რომლებიც მუშაობის დამოაგრების შემდეგ შეკადრებდნენ, თვარტაშ შესილი დიდი მუშაობის ჩატარება. მისთვისდადგა მატრიული რეგულირებისა, მან ამ სწინს განმავლობაში შესილი სუთი ახალი დადგმის ემუშაა.

უკანასკნელი დღეებში „შვიდი დღე“ მომავალი საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების 9 წლის თავის აღმანიშნავდა. პიესა თავისთავად ეფერ არის ძლიერი მასში არ არის საბჭოთა ამოწურული ის თემა, რა მიეღობ ატარებს დასახვას. პიესაში მოკრახელის შვიდი დღე საბჭოთა ხელისუფლების დამყარებამდე და მერვეციების გაქცევა საქართველოში. ექ დამოაგრებული თითი ანა თითი და გაიჭრა. პირველი ბოლშევიკი, „სოციალდემოკრატიული რევოლუციის“ მეთაური, მერვე — მერვეციების გვიანდის შტაბის დეგრბი. გიორგის საბით ვეველირება მერვე-

ციური მთავრობა, რომელიც ყოველგვარ სისაძავლს სჩადიდა, და სწოოდ ეს სისაძავლე ვერ არის მოკმეული მთელი თავისი სიგრძე-სიგინათი. არის ცალკე ადგილები, რომლებიც სტოვებენ მასურებელზე შთაბეჭდილებას, როგორც მგავლითად ვარუ-კახლი გლეხისათვის საქონლის ჩამოთმობა, ცენდა გვიანდის შთავარ შტაბში, ბათიშის ყავახანა, სადაც შეკრებილან გამაძვივად მომზადებული „ბოლშევიკური“ და სხვა. მაგრამ ასეთი სიტუენბი ძალიან მკითხვე, კარგად არის გამოყენილი ცალკე გავაფიცილები და გამაფიცილებით ალტერნატი. საქონელი იყო პიესაში ნათლად ყოფილიყო მოქმეული გვადაცილებების პირე ფორტების დარტყობის მიხედვით მიხედა. ამ მიზეზად მოყენილი სურსათის ნაკლებობა. მაგრამ ეს არ ყოფილა მთავარი მიზეზი. მას უფრო უნდა სოციალური ეფსედებქონდა. მღირი შთაბეჭდილებას სტოვებს საფლავის ვარტის სურვა, რომელსაც ახმადებენ დასახერხებელ გამაზადებულ ბოლშევიკებისათვის და ვანწირობაში განთავსებულება. მაგრამ მაინც ყოველგვარ ზემოაღმნიშნულსა პიესა სუსტად უნდა ჩაითვალოს.

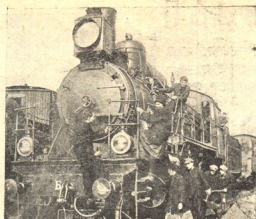
საერთოდ ეს პიესა არც ჩაითვლება მთლიან დრამატულ ნაწარმოებად. ის უფრო ცალკე

ამბეობა, ქრონიკის სახით მოცემული. რაც შეეხება დიდებს, პიესის გავორძინებას და აქტიობა თამაშს, ამ თვარტის უფველი მიღწევები აქვს, კარგია იოთარის შემსრულებელი, რომელიც იძლევა მებრძოლ ბოლშევიკის დამაჯერებელ სესხს. კარგად არის მოყენილი აგრეთვე პიესებში მწიფევი გიორგის სხვა რეჟისორმა შესილი კარგად გამოცო პიესის უფრო სანდერტო ადგილები. მარს-სკენები დამუშავებულა დიდი დაკრებებათ და ადგილის ეცონობით. კარგია დეკორაციებიც.

თვარტის გამოყენების კომპლექტურობში მეტად დიკრა ხახვში მოცემული მთელი პიესის გავორძინება. რეჟისორის გამოყენებურობი. მეტად სანდერტოს სუბი. მესხეთ და მვეტუნ სურათი. მდის უნარტაქტურობა. ლია გაქცევის სურათი. მდის წარმოადგენს მერვეციების გაქცევის ბათიშისად. სინდერტის ხეობა და კოაკიების გამოცევა. პროექტორების შერე-რეჟისორის ხალხი. რომლებიც გააქცილან დეკორაციები. იქნება ეს ისეთი შთაბეჭდილობა. თითქმის არც-არცაში ხალხი ერთი-მოდოის ასურებას გაქცევის. ამ ტენტიობი და შთავარული მხარე გაერთიანებული.

მთარბალი.

ჩვენი ფოტო- ქრონიკა



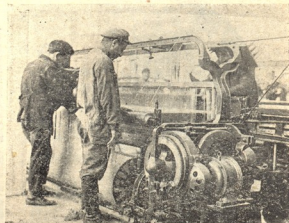
თბილისის უმაღლეს სასწავლებლის სტუ-
დენტებისთვის შემოღებული პრაქტი-
კული საწარმოო მუშაობა.
სურათზე: საინჟინერო ფაკულტეტის სტუ-
დენტები თბილისის დეზოში.



წყალტუბო. ახლად დამთავრებული საკურორტო სასტუმრო



კოლმურწეობის გუთნეული ხნავს საგზაუბრულ ანკუღს.

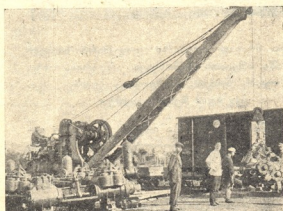


თბილისის მადის ქარხნის მუშები დაზგასთან
სამუშაოზე.



ტყაველების ყველა სამრეწველოებში დიდი
ზრდილა სწარმოებს პროდუქციის ღირსების
გასაუმჯობესებლად.

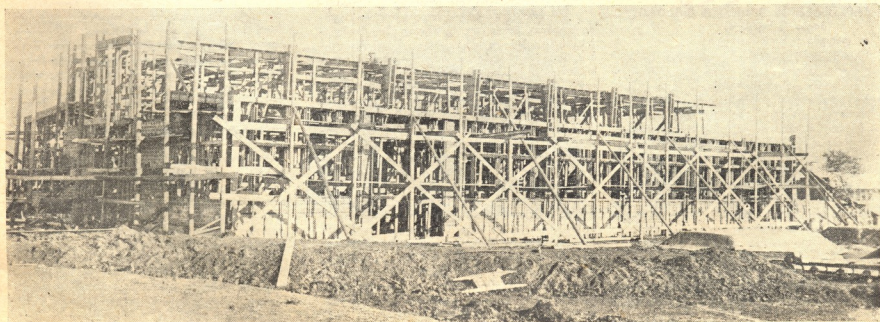
სურათზე: ფეარგის ფხსაცმელს მუშა ცარციით
ნიშნებს ადებს.



აპარაში ამშენებლობამ ფართო ხასიათი მიიღო.
განსაკუთრებით მას შემდეგ როდესაც ბათოში
აიგო ნავთის გადამქაჩავი ტარხნები.
სურათზე: ვაგონებიდან ტვირთიდან სააშენებლო
იარაღებს.



საგარეჯოში ღვლებს ქსათსლე ზორბალს ური-
გებენ.



ბათოში აშენებენ ახალ მექან კურ ქარხანას.

მიმდინარე წლის მარტში

== გამოსვლა ==

ყოველთვიური პოლიტიკურ-ეკონომიური
ქ უ რ ნ ა ლ ი

„გოლ უ ე ვ ი კ ი“

საქ. კომპარტ. (ბ) ცენტრ. კომიტეტის ორგანო

ხელისმწერა მიიღება

თ ბ ი ლ ის შ ი:

„კომუნისტი“-ს გამომცემლობის მთავარ კანტორაში (რუსთ. პრ. № 34)

ფოსტის ცენტრალურ საგაზეთო ბიუროში.

„კომუნისტი“-ს გამომცემლობის რწმუნებულებთან,
რომელნიც აღჭურვილნი არიან სათანადო მოწმობებით და ქვითარებით.

პ რ ო ვ ი ნ ც ი ა შ ი:

ფოსტის უწყების ყველა დაწესებულებებში.

„კომუნისტი“-ს გამომცემლობის რწმუნებულებთან,
რომელნიც აღჭურვილნი არიან სათანადო მოწმობებით და რკინის გზის კიოსკებში.

ქ უ რ ნ ა ლ ის ფ ა ს ნ ი:

1930 წლის ბოლომდე — 2 შ. 50 კაპ.

6 თვით — 1 შ. 50 კაპ.

3 თვით — 75 კაპ.

1 თვით — 25 კაპ.

ტალკანოვარი შევლბან 30 კაპ.

„კომუნისტი“-ს გამომცემლობა.